

સંવત્ ૨૦૬૨ પોષસુદ ૨

સને. ૨૦૦૬ તા. ૧-૧-૦૬

-- પ્રકાશક :-
શ્રીસ્વામિનારાયણ
મંદિર ભુજ - કચ્છ.

કમ્પોઝ સેટીંગ
શ્રીનરનારાયણદેવ કોમ્પ્યુટર
શ્રીસ્વામિનારાયણ મંદિર
ભુજ - કચ્છ.

નિષ્કુલાનન્દમુનિકૃત કાવ્ય સંગ્રહે

સારસિદ્ધિ:

www.jayswaminarayan.org

રાગ ધન્યાશ્રી — શ્રી પુરુષોત્તમ પ્રસન્ન કરવા કાજજી, શું શું જોઈએ આ જીવને સમાજજી । જેણે કરી રીઝે શ્રીમહારાજજી, એવું શોધી સાર લઈ લેવું આજજી ॥૧॥ ટાળ— શોધી સાર સર્વે તણો, લઈ લેવો લાભ લાલચ્યે કરી । આવ્યો અવસર ઓળખી, રાજી કરવા શ્રી હરિ ॥૨॥ શ્રીહરિ રાજીએ સહુ રાજી, રાજી કર્યા કોડ તેતરીસ । શેષ-દિનેશ ને શશિ સુરેશ, વળી કર્યા રાજી અજ ઈશ ॥૩॥ જેમ રાજેન્દ્રને રાજી કરતાં, તેની પ્રજા પણ રાજી થઈ । તેમ પ્રભુને પ્રસન્ન કરતાં, કહો કમી તેને શાની રઈ ॥૪॥ જેમ મહારત્નની મો'રમાં, અન્ય નાણું છે અતિ ઘણું । તેમ હરિ રીઝવતાં સહુ રીઝયા, ન રહું કેનું કુરાજીપણું ॥૫॥ જેમ અનંત ઉડુ ઉગે ઝૂઅંબરે, પણ અર્ક વિના રહે અંધેર । તેમ હરિ સેવા વિના સમઝો, છે નિરર્થક નહિ ફેર ॥૬॥ જેમ સો સો શૂન્ય સારાં કરે, પણ એક અંક ન કરે જો આગળે । તે સરવાળો શાનો મેલશે, જે કરે છે કાળપ કાગળે ॥૭॥ તેમ એક હરિ ને પરહરે, બીજી કરે ચતુરાઈ કોટ । તે તો માથાફર ચાલે મારગે, જેમ જેમ ચાલે તેમ ખોટ ॥૮॥ માટે અન્ય ઉપાય અળગા કરી, રાજી કરિયે રૂઝે રમાપતિ । નકી નિશાન ન ચૂકિયે, સમઝી વિચારી શુભ મતિ ॥૯॥ નિશ્ચે એમ નિર્ણય કરી, ખરી લઈએ વળી ખોજ । નિષ્કુલાનંદ તો પામીયે, મનમાની મહારાજથી મોજ ॥૧૦॥ કડવું ॥૧॥

પ્રભુ પ્રસન્ન કરવા કરે છે ઉપાયજી, જુજવા જુજવા આ

જગમાંયજી । જેવી રુચિ જનની જેવો અભિપ્રાયજી, તે વિના બીજું કરે નહિ કાંયજી ॥૧॥ ટાળ — કરે નહિ બીજું કોઈ દિન, કરે તેમ માન્યું જેમ મન । મતિ ન પોતી વૈરાગ્ય વિના, વણ સમઝે આદરે સાધન ॥૨॥ કોઈ કહે જપે હરિ રીઝશે, કોઈ કહે તપે તતકાળ । કોઈ કહે તર્ત તીર્થથી, રાજી થાશે દીનદયાળ ॥૩॥ કોઈ કહે જોગ જગન કરતાં, પ્રસન્ન થાશે પરબ્રહ્મ । કોઈ કહે વ્રત નિયમ રાખતાં, શ્રીહરિ થાશે સુગમ ॥૪॥ કોઈ કહે કરવત લીધે, સિધે કમળ પૂજાથી કામ । કોઈ કહે પા'ડ ચઢી પડતાં, રાજી થાય શ્રીહરિ શ્યામ ॥૫॥ કોઈ કહે હિમાળે હાડ ગાળે, બાળે દાવાનળે દેહ । તો જરુર રાજી થાશે જીવન, એહ વાતમાં નથી સંદેહ ॥૬॥ કોઈ કહે ધન ત્રિયા ત્યાગે, ત્યાગે ઘર કરે વનવાસ । કોઈ કહે વેષ કેશ વધારે, કોઈ કહે ફરે ઉદાસ ॥ કોઈ કહે દિગંબર અન્ન અલુણે, કોઈ કહે ફળ દળ જળપાન । કોઈ કહે પય પવન પીતાં, કેમ રાજી ન થાય ભગવાન ॥૮॥ કોઈ કહે મુખે મુન્ય ગ્રહીએ, રહીયે અણવાણ અહોનિશ । કોઈ કહે પંચઅગ્નિ તાપી, રાજી કરીયે જગદીશ ॥૯॥ એહ વિના અનેક ઉપાયે, રાજી કરવા ઈચ્છે છે રામ । નિષ્કુલાનંદ એ ભક્ત ભલા, પણ નકી નથી નિષ્કામ ॥૧૦॥ કડવું ॥૨॥

કોઈક ઈચ્છે રાજ સાજ રિધિજી, કોઈક ઈચ્છે સુરપુર પ્રસિધ્ધિજી । કોઈક ઈચ્છે મુકિત યઈ વિધિજી, એમ સુખ સારું સૌએ દોટ દિધીજી ॥૧॥ ટાળ — એમ દોટ સુખસારું દીધી, કીધી મોટા સુખની

આશ । અલ્પ સુખથી મન ઉતારી, નિત્ય દેહ દમે છે દાસ ॥૨૧॥ સહે છે સંકટ શરીરમાં, ફળ મળવા સાંધિ છે ફાળ । જાણ્યું રિઝવી જગદીશને, પામું અભય વર તતકાળ ॥૩૧॥ તેહ સારું તાવે છે તનને, રે'છે મનમાં મોટી આશ । કેયે રાજ કરું કૃષ્ણને, કેયે પામું સુખ વિલાસ ॥૪૧॥ અહોનિશ એવો અંતરે, વરતે છે અખંડ વિચાર । તેણે સહે સમૂહ સંકટના, તોય પામતા નથી હેયે હાર ॥૫૧॥ સવાસનિક નર એમ સુખ સારું, અતિ અતિ કરે છે ઉપાય । મોટપ્ય ઈચ્છે છે મનમાં, તેહ વિના તન ન તવાય ॥૬૧॥ અતિ આગ્રહે આદરી, કરે પ્રભુ ને પ્રસન્ન । પછી માગે સુખ શરીરનું, એવા પણ અજ્ઞાની જન ॥૭૧॥ નિર્વાસનિક વિના નરને, સમુ માગતાં સુઝે નહિ । જેમ વાંણાકરે વપુ વાંણાકરનું, માગ્યું કાશિયે કરવત લઈ ॥૮૧॥ એમ નાના વિષય નાવ્યા નજરે, મોટા વિષય મળવા મન કર્યું । હતો અસાધ્ય રોગ અંગમાં, વળી વિશેષે કમળ ફર્યું ॥૯૧॥ તેને પૂર્વ તે પશ્ચિમ થયું, હૈયું રહ્યું નહિ વળી હાથ । નિષ્કુલાનંદ એવા નર અમર, પામે નહિ મોટી મીરાંથ ॥૧૦૧॥ કડવું ॥૩૧॥

જેમ વનજનને વા'લું વનજી, તેને વસતાં વસ્તીએ માને નહિ મનજી । ફળ દળ ફૂલ ખાય નિશદિનજી, અતિ રસે સરસ પણ ન ભાવે ભોજનજી ॥૧૧॥ **ટાળ** — ભોજન તેને કેમ ભાવે, જેણે ખાધાં કોઠાં કરી ખાંત્ય । ઉપર ખાધી આંબલી, તેણે અંબાઈ ગયા છે દાંત ॥૨૧॥ જેની વિષય કોઠાંમાં વૃત્તિ વળગી, અહં મમતરુપ ખાધી આંબલી । તેને ગોળ સારો કેમ લાગશે, કેમ કે'શે સાકરને ભલી ॥૩૧॥ તેમ ભોગવ્યાં સુખ જેણે ભૂમિનાં, તેથી અધિક સુણ્યાં અમરેશનાં । તેને પામવા પામર નર, સહે છે દુઃખ હમેશનાં ॥૪૧॥ જેમ અમલ પીતાં અકકલ નાસે, તોયે અંતરે જાણે અધિકું પિઉં । આવ્યું ડૂલપણું તે નથી દેખતો, એવું અતિશે ફૂટી ગયું હઈયું ॥૫૧॥ થોડી ઉપાધિયે પણ નથી ઠેકાણું, ઘણી ઉપાધિ કેમ ન ધુંચવશે । સૂકું રણ ઉતરે સમર્થ નથી, તો કેમ ઉતરશે રણ જયારે વસે ॥૬૧॥ જાણે પેશી ઉંડા અર્ણવમાં, તળે જળ પીને તરષા તજું । પણ બહુ દુઃખ છે બા'ર આવતાં, તે પણ તપાસિયે ગજું ॥૭૧॥ આઘા પગ પરઠતાં, હૈયે કરવો નહિ હુલાસ । આગળ સુખ કે દુઃખ છે, તેનો કાઢવો તપાસ ॥૮૧॥ તેમ વિષય સુખની વાટે ચાલતાં, વિચારી જોવી જન વાત । કેકવાર સુખ પામ્યા વામ્યા, લાખો લેખે લાગી લાત ॥૯૧॥ માટે વાટ એ મૂકવી,

ન ચુકવી આવી આ પળ । નિષ્કુલાનંદ કહે નાથનાં, સેવવાં ચરણ કમળ ॥૧૦૧॥ કડવું ॥૪૧॥

પદરાગ રામગરી — નિર્ભય ચરણ છે નાથનાં, સેવો શ્રદ્ધાએ સંત । અવર ઉપાય અળગા કરી, સમજો સાર સિદ્ધાંત; નિર્ભય ॥૧૧॥ સુણી સુખ લોકાલોકનાં, શીદ કરો છો શોચ । એતો ઉદંબરે ફળ વળગ્યાં, થડથકી તે ટોચ; નિર્ભય ॥૨૧॥ એમ વળગ્યા વિષય પાંચમાં, નર સુર અજ ઈશ । અધિક ન્યૂન એમાં નથી, રવિ શશિ સુરેશ; નિર્ભય ॥૩૧॥ માટે ઉંડું વિચારી અંતરે, ખરી કરવી ખોળ્ય । નિષ્કુલાનંદ પ્રભુપદ પખી, જ્યાં જ્યાં જાય ત્યાં રોળ; નિર્ભય ॥૪૧॥ **પદ ॥૧૧॥**

એતો કેને અંતરે નથી વૈરાગ્યજી, જેણે કરી થાય તન સુખ ત્યાગજી । એક હરિચરણે હોય અનુરાગજી, એવા તો કોઈક સંત સુભાગજી ॥૧૧॥ **ટાળ** — સંત સુભાગી સરસ સહુથી, જેના અંતરમાં નિરવેદ । સુણી સુખ સર્વે લોકનાં, જેનું નથી પામતું મન ખેદ ॥૨૧॥ ઉંડું વિચારી અંતરમાં, જોઈ લીધું જીવમાં જરુર । વિષય સારું સહુ વલખાં, કરે છે સુર અસુર ॥૩૧॥ વૈરાગ્ય વિના વિષય સુખનો, તઈટ ન થાયે ત્યાગ । ત્રોડી પાડે પીંડ બ્રહ્માંડથી, એવો તો એક વૈરાગ્ય ॥૪૧॥ વૈરાગ્યવાન વિલસે નહિ, માયિક સુખની માંઈ । શૂન્યસુમન સમ સમઝી, ગંધ સુગંધ ન માને કાંઈ ॥૫૧॥ જે નિર્વેદ નિધિ નરનું, જેવું કરી દિયે છે કામ । તેવું ન થાય કહું કોઈથી, શું લખું ઘણાનાં નામ ॥૬૧॥ જેમ મળે એક ચિંતામણિ, ઘણી અગણિત વસ્તુનું ઘર । તેમ શુદ્ધ વૈરાગ્ય શિરોમણી, નથી એથી બીજું કાંઈ પર ॥૭૧॥ સર્વે સુખની સંપત્તિ, વસી રહી વૈરાગ્યમાંઈ । મોટે ભાગ્યે જો આવી મળે, તો ન રહે કસર કાંઈ ॥૮૧॥ વૈરાગ્યવાનને વિપત્ત શાની, જે સમઝયા સાર અસાર । જેમ તુંબુ બોળે કોઈ તોયમાં, પણ નીસરી જાયે નીર બા'ર ॥૯૧॥ વૈરાગ્ય વિના તો વાત ન બને, શુદ્ધ સાચું ન લેવાય સુખ । નિષ્કુલાનંદ નિરવેદ વિના, આદિ અંતે મધ્યે દુઃખ ॥૧૦૧॥ કડવું ॥૫૧॥

વૈરાગ્ય વિના વિધિ લોકથી વિધિજી, સુતા સ્પર્શની ઈચ્છા ઉર કિધીજી । વૈરાગ્ય વિના પિનાકી પરસિદ્ધિજી, મોહિનીને મીટ જોવા લક લીધીજી ॥૧૧॥ **ટાળ** — લક લીધી તક નવ તપાસી, વૈરાગ્ય વોણું વગોણું થયું । હતા અખંડ આત્મદરશી, પણ એ સમે એવું નવ રહ્યું ॥૨૧॥ વળી

પુરંદર વૈરાગ્ય પખી, માગ્યાં અસ્થિ ગયો ઋષિ ઘરમાં । વૈરાગ્ય વિના વિબુધ વિલખે, સદા રહિ સુખના ભરમાં ॥૩॥ વૈરાગ્ય વિના વિધુ વ્યાકુલ થઈ, જઈ હરી ગુરુની પતની । વૈરાગ્ય વિના જુવો વિચારી, સારી વાત તે શું બની ॥૪॥ વૈરાગ્ય વિના અંગે અંધારું, રહિ ગયું અર્કને અપાર । પરણ્યા વિના પતની કરી, તેનો ઉર ન આવ્યો વિચાર ॥૫॥ નારદ પારાશર સૌભરી, ભૂલી ગયા વૈરાગ્ય વિના વાત । એકલશૃંગી અરણ્યમાં, થઈ વણ વૈરાગ્યે ઘાત ॥૬॥ પાંડવ ભક્ત પ્રમાણિયે, પણ વણ વૈરાગ્યે વસાવ્યું વેર । કૌરવ કુળ નિર્મૂળ કર્યું, તેની મને આવી નહિ મે'ર ॥૭॥ વૈરાગ્ય વિના ચિત્રકેતુ, પરણ્યો પત્નિયો કોટ । આગ્નિધ્ર યયાતિ જેવે, વણ વૈરાગ્યે ભોગવી ખોટ ॥૮॥ બ્રહ્મા આદિ કીટ પર્યત, વણ વૈરાગ્યે વિકળ થયા । ત્યારે બીજાનું નવ બોલવું, જે પશુવત પામર રહ્યા ॥૯॥ વૈરાગ્ય વિના વિષય સુખનો, અંતરે ન થાય અભાવ । નિષ્કુલાનંદ નિરવેદ વિના, રુઝે નહિ વિષયના ઘાવ ॥૧૦॥ કડવું ॥૬॥

જો શુદ્ધ વૈરાગ્ય ઉપજે અંગજી, તેને ન ગમે વિષય સુખનો સંગજી । અંતરે ઉદાસી રહે અભંગજી, તેને ચિત્તે ચઢે હરિનો રંગજી ॥૧॥ ટાણ — ચિત્તે રંગ જાયે યડી, તે ઉતાર્યો ઉતરે નહિ । એવા વૈરાગ્યવાનને, પીંડ બ્રહ્માંડની ગણતી સહિ ॥૨॥ એવા શુદ્ધ વૈરાગ્ય વાળા શુકજી, જડ ભરતને પણ જાણિએ । કદરજમાં પણ કાચું નહિ, ખરા વૈરાગ્યવાન વખાણિએ ॥૩॥ દેવ ઋષિ નરદેવની, કહી ખોટ મોટી ખોળીને । તેથી મનુષ્યની મોટપ કે'તાં, તન મને જોવું તોળીને ॥૪॥ પણ પ્રહ્લાદે પરબ્રહ્મથી, માયિક સુખ નવ માગિયું । કુંતા ભક્ત કે'યે ખરાં, વિદુરે નિજ રાજ્ય ત્યાગિયું ॥૫॥ ગોપીચંદ બાજીંદ શેખ ભર્તુહરિ, સબસ્ત બરેજ મનસુર મલેય । અતિ વૈરાગ્યના વેગ વડયે, પડયા નહિ માયાને પેય ॥૬॥ શુદ્ધ વૈરાગ્ય શરીરમાં, અચાનક જેને ઉપજે । તેને બ્રહ્માથકી આ ભૂમિના, સુખ નર અમરનાં નવ રજે ॥૭॥ સાચો વૈરાગ્ય છે સુખનિધિ, જો આવી જાયે અચાનકે । તો કસર કોઈ નવ રહે, ઠિકોઠિક પો'ચાડે સ્થાનકે ॥૮॥ મોટે ભાગ્યે મનુષ્યને, મળે નિરવેદરુપણી નિધિ । રે'વા ન દીયે રંકપણું, વિષયસુખનું કોયે વિધિ ॥૯॥ વણ વૈરાગ્યે એ છે વસમું, વૈરાગ્યવાનને વસમું નથી । તન કરી

રાખ્યું છે તૃણ તોલે, કહે નિષ્કુલાનંદ શું કહું કથી ॥૧૦॥ કડવું ॥૭॥ વૈરાગ્યવાનને વાત નથી કઠણ કઈજી, જે કોઈ મુક્તાં મુકાય નઈજી । એવી વસ્તુ આ બ્રહ્માંડે સહીજી, જે વિના વિતરાગી ન શકે રહીજી ॥૧॥ ટાણ — રહી ન શકે એવું જે રુડું, ભર્યાં બ્રહ્માંડમાં ભાળે નહિ । મહાસુખ મુકી મહારાજનું, બીજે સુખે મન વાળે નહિ ॥૨॥ સર્વે લોકની સંપત્તિ, પાપરુપ જાણી પેખે નહિ । મૂર્તિ મુકી મહારાજની, બીજું દુ:ખ જાણી દેખે નહિ ॥૩॥ મોટા નાના માયિક સુખમાં, પડયા પરાધીન પરવશ છે । સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાળ પર્યત, તેમાં કોણ કમ કોણ સરસ છે ॥૪॥ જેમ અગ્નિ જવાળથી ઉંચા નીચા, લોકકઢામાં કણ ઉછળે । એમ પંચ વિષયમાં પડયા પ્રાણી, નાના મોટા સહુ બળે ॥૫॥ વૈરાગ્યવાન જન એવું વિલોકી, મુકી વિષય સુખની વાટ । તને મને તપાશિને, ઘણી વાત બેસારી છે ઘાટ ॥૬॥ ખરું કર્યું એમ ખોળીને, વણ વૈરાગ્યે વણસાડ । રૂડું જાણીને ન રોપીયે, ઘર આંગણે ગરલનું ઝાડ ॥૭॥ એમ એક પ્રભુને પરહરિ, જન જે જે કરે છે ઉપાય । તેમાં સર્વે રીતે સંકટ છે, માની લેજો જન મનમાંય ॥૮॥ પણ વણ વૈરાગ્યે વરતાય નહિ, અને વર્તે તે વૈરાગ્યવાન । માટે અસત્ય સુખથી મન ઉતારી, ભજે છે જે ભગવાન ॥૯॥ શુદ્ધ વૈરાગ્યવાન સાચા, ભક્ત પ્રભુના ભણિયે । નિષ્કુલાનંદ કહે તે વિના, બીજા સર્વે સ્વાર્થી ગણિયે ॥૧૦॥ કડવું ॥૮॥

પદરાગ રામગરી - શુદ્ધ વૈરાગ્યે કરી સેવિયે, પ્રેમે પ્રભુના પાય । માયિક સુખ ન માગીયે, મોહે કરી મનમાંય; શુદ્ધ ॥૧॥ નિષ્કામી જનની નાથને, સારી લાગે છે સેવ । જે મોક્ષ આદિ નથી માગતા, નથી તજતા તે દેવ; શુદ્ધ ॥૨॥ સકામ ભક્તની શ્રીહરિ, પૂજા પરહરે દૂર । જાણે માયિક સુખ માગશે, જડબુદ્ધિ જરૂર; શુદ્ધ ॥૩॥ શુદ્ધ વૈરાગ્ય વિના સમઝો, નર નો'યે નિરાશ । નિષ્કુલાનંદ નિષ્કામથી, રિઝે શ્રીઅવિનાશ; શુદ્ધ ॥૪॥ **૫૬ ॥૨॥**

વૈરાગ્યવાનનું વર્તવું વખાણુંજી, જેને માયિક સુખ સૌ સરખું જણાણુંજી લોકાલોકે જેનું મન ન લોભાણુંજી, એક હરિચરણે ઠીક મન ઠેરાણુંજી ॥૧॥ ટાણ — ઠેરાણું ચિત્ત હરિચરણે, તેણે કરી તન સુખ ત્યાગ છે । સારું નરસું સરખું થયું । જેને ઉર અતિ વૈરાગ્ય છે ॥૨॥ ખાતાં

ન થાય ખરખરો, જેવું અન્ન જડે તેવું જમે । સુકું લુખું સ્વાદુ નિરસ્વાદુ, ખાઈને દિન નિર્ગમે ॥૩॥ જળ દળ ફળ ફૂલ જમી, સદાયે મને રહે સુખી । વૈરાગ્ય જેને ઉર ઉપજે, તે સહુ વાતે રહે સુખી ॥૪॥ ફાટયાં તુટયાં વિણિ વિથીથી, ઘણા ચીરાની કંથા કરે । શીત ઉષ્ણ નિવારવા સાડું, એવી અંગે ઓઢી ફરે ॥૫॥ સુવા ન શોધે સાથરો, સુંદર સુંવાળી જાગ્ય । સમ વિષમ સમ સમજે, જેને તન સુખનો છે ત્યાગ ॥૬॥ રાત દિવસ હૃદયા વિષે, દઢ રે'છે હરિનું ધ્યાન । તેણે કરી નથી આવતું, અણુભાર અંગે અભિમાન ॥૭॥ કોઈક નંદે કોઈક વંદે, કોઈ ના'પે આપે ખાવા અન્ન । કોઈ ગૃદ પથર ગોબર નાખે, તોય સદા રાજી રહે મન ॥૮॥ એવી વૈરાગ્ય વિનાની વિપત્તિ, કહો કોણ સહિ શકે શરીર । વેષ લિષે વૈરાગ્યને જાણો, કેમ ધરાયે ધીર ॥૯॥ વારિવારિ જાઉં એ વૈરાગ્યને, જેણે જગસુખ દુઃખ જાણ્યું સહી । નિષ્કુલાનંદ નિરવેદ જેવું, બીજું હોય તો દેખાડો કહી ॥૧૦॥ **કડવું ૧૦**

વળી વૈરાગ્યવંતને જાઉં વારણેજી, તનસુખ ત્યાગ્યાં હરિ રાજી કર્યા કારણેજી । દેહપર્યત રહ્યા એક ધારણેજી, અહંતા મમતા કાઢી જેણે બારણેજી ॥૧॥ **ટાણ** — બારણે કાઢી જેણે દેહબુદ્ધિ, સુધિ વાતને સમજ્યા સહી । આપે મનાણું આતમા, કહ્યું કલેવર હું કેદિ નહિ ॥૨॥ જડ ચૈતન્ય જાણ્યાં જુજવાં, ચૈતન્ય આપે ચોકસ કર્યું । તેહ વિના ત્રિગુણે રચિત, તેપરથી મન ઉતર્યું ॥૩॥ તેહ દેશે પ્રદેશે પરવરે, કરે ઘર પરનું કામ । ભૂલ્યે પણ ભાખે નહિ, જે હું નહિ આતમારામ ॥૪॥ જેમ પોતપોતાની જાત્યને, જન જાણે છે મનમાંય । તે સુતાં બેઠાં જાગતાં, ભૂલ્યેપણ બીજું ન મનાય ॥૫॥ નારી નર નપુંસકપણું, વળી વિસરે નહિ કોઈ વિધ । તેમ આતમા રૂપ જાણ્યું આપણું, પ્રગટપણું પ્રસિદ્ધ ॥૬॥ એવી વિગતિ થૈ વૈરાગ્યથી, તે ટાળી પણ ટળે નહિ । રાત દિવસની રીતિયે, સત્ય તે અસત્યમાં ભળે નહિ ॥૭॥ સત્ય નિત્ય એક આતમા, અસત્ય દેહાદિક આદ । તેમાં નાનાં મોટાં કેને કહિયે, એતો સર્વે સરખી ઉંટ લાદ ॥૮॥ એમ વૈરાગ્યવાનને વરતે, અખંડ એવો વિચાર । કેને વખાણે કેને વગોવે, દેખે માયિક સુખ એક હાર ॥૯॥ વખાણે તો વખાણે વળી, વિશેષે વૈરાગ્યવંતને । નિષ્કુલાનંદ તનસુખ તજી, જે ભજેછે ભગવંતને ॥૧૦॥ **કડવું ૧૧**

ભગવંતને ભજશે નર નિરમોઈજી, જેને હરિવિના વા'લું નથી કોઈજી । અખંડ રહ્યા છે હરિને જોઈજી, એવા જન જેહ તેહ હરિના હોઈજી ॥૧॥ **ટાણ** — હરિના જન તેણે જાણિયે, જે છતિ મતિયે ઉન્મત્ત રહ્યા । વિવેકી પણ વૈરાગ્યવડ્યે, જાણતાં અજાણ થયા ॥૨॥ શ્રવણ છે પણ નથી સુણતા, દેગ છે પણ ન દેખે રૂપ । ત્વચા છે પણ નથી જાણતા, શીત ઉષ્ણનું તે સ્વરૂપ ॥૩॥ જિહ્વા છે પણ નથી જાણતા, ષટ રસ ખાવાની રીત । વળી વચને કરી નથી વદતા, જે જાણી વાણી અનિત્ય ॥૪॥ પગ છે પણ નથી ચાલતા, કર છે પણ ન કરે કામ । નાસા છે પણ નથી સુંઘતા, સહુ આળસી પામ્યાં છે આરામ ॥૫॥ મન બુદ્ધિ ચિત્ત અહંકાર જે, તે અંતઃકરણ કહેવાય । અતિ થયાંછે આળસુ, અસત્ય મારગ માંય ॥૬॥ વૈરાગ્યે લિપિ વર્તિયો વાળીને, સમેટીને સર્વે માંયથી । તે રાખી હરિના રૂપમાં, તે મુકી બીજે જાતિ નથી ॥૭॥ જે પરવરી ગઈતી પદાર્થમાં, વૃત્તિ થઈ તે વિષયાકાર । તે વાળી પાછી આણી અંતરે, તેતે નિરવેદથી નિરધાર ॥૮॥ નિરવેદ વિના ખેદ પામે, અંતર ને નિરંતર બા'ર । દેવ અદેવ ને ઋષિ રાજવી, પશુ પત્રગ ને નર નાર ॥૯॥ એક વૈરાગ્ય બીજી વજ્રમણી, તેને તપાવી ન શકે કોઈ તાપ । નિષ્કુલાનંદ શીતળ સદા, વૈરાગ્ય વજ્રમણી આપ ॥૧૦॥ **કડવું ૧૧**

વૈરાગ્યવંતને અત્યંત સુખજી, જેની ભાગી ગઈ સર્વે ભુખજી । કોઈ વાતનું રહ્યું નહી દુઃખજી, સદાયે રહ્યા છે હરિ સનમુખજી ॥૧॥ **ટાણ** — હરિ સનમુખ રહે સદા, જેણે આપદા અળગી કરી । સાજી ન રાખી શરીરશું, ગયા અહંમમતા માયા તરી ॥૨॥ જેમ ચકોરની દૃષ્ટિ ચંદ્ર મુકી, અરુપરુ પેખે નહી । તેમ વૈરાગ્યવાનની વરતિ, હરિમૂર્તિ વિના દેખે નહિ ॥૩॥ જેમ જળનું ઝષ જળમાં રહે, બા'રે નિસિરતાં બળે ઘણું । તેમ વૈરાગ્યવાનની વરતિ, હરિ વિના સુખ ન પામે અણું ॥૪॥ જેમ અનળ રહે આકાશમાં, તેને ભોમ્યે આવ્યે ભારે દુઃખ છે । શીદ આવે તે અવનિયે, જેને શૂન્યે રે'વામાંહિ સુખ છે ॥૫॥ તેમ વૈરાગ્યવાનની વરતિ, હરિ મૂર્તિમાંઈ રહે વસી । તેને દેહમાં આવે દુઃખ ઉપજે, જે વાલમમાં રહી વિલસી ॥૬॥ જેમ ભૂપભામિની ભવન તજી, રડવડે એકલી અરણ્ય । ભવનભવન હીડે ભીખતી, તેને વદવી વાઘરણ્ય ॥૭॥ તેમ હરિજનની વૃત્તિને, જોઈએ પૂરણ પતિવ્રતાપણું । મહા

સુખમય મૂર્તિ મહારાજની, તે માંહિ ગરક રે'વું ઘણું ॥૮॥ પણ બાંધિ
અલાબુ દિયે ડુબકી, તે નિસરે બા'રો નીરથી ॥ તેમ હરિમૂર્તિમાં બૂડતાં,
સ્નેહ તોડવો શરીરથી ॥૯॥ એટલા માટે જરૂર જોઈએ, નરને તે નિરવેદ
નિષ્કુલાનંદ કહે તે વિના, મટે નહિ મનને ખેદ ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૨॥

પદરાગ રામગરી — વા'લિનિધિ તો વૈરાગ્ય છે, જન જાણો
જરૂર । તે વિના સર્વે તપાસીયું, રાખે હરિથી દૂર; વા'લિ ॥૧॥ અનેક
ગુણ હોય જો અંગમાં, પણ એક ન હોય વૈરાગ્ય । તો તનઅભિમાન
ટળે નહિ, પાળ્યા પય પાઈ નાગ; વા'લિ ॥૨॥ કુરકટ ફલને જળે
વળી, મળ માંયેથી જાય । તેમ વૈરાગ્ય ઔષધિ વખાણિયે, પિતાં રોગ
પળાય; વા'લિ ॥૩॥ ખોળિખોળિ ખરું કરી, વખાણીયે વૈરાગ્ય ।
નિષ્કુલાનંદ જેને ઉપજ્યો, તેનાં જાગીયાં ભાગ્ય; વા'લિ ॥૪॥ પદ ॥૩॥

તીવ્રવૈરાગ્યની ધાર છે તિખીજી, નથી કે'વાતું એ વાતને શીખીજી ।
કાળજ કંપે છે દિશ એની દેખીજી, મોટપ્ય એની નથી જાતિ લેખીજી
॥૧॥ **ટાળ** — લેખી ન જાયે લેશ એની, મોટપ તે માનો સહિ । વણ
અંગે એ વારતા, બરોબર કે'તાં બેસે નહિ ॥૨॥ પણ જેના પંડયમાં એ
પ્રગટે, રટે નિરંતર તે રામ । અંતર ઉંડા ઉતરી, સમરે છે સુંદર શ્યામ
॥૩॥ વસ્તી વન ભવનનું, ભીતર રહું નથી ભાન । વીસરી ગઈ છે વાત
બીજી, રે'તાં મૂર્તિમાં ગુલતાન ॥૪॥ વર્ણ આશ્રમ જાતનું, નથી જાણ
પણું જરાય । નામ રૂપ રંક ભૂપ, નથી મનાતું મનમાંય ॥૫॥ કવિ કોવિદ
પંડિત પણું, પરઠતાં પણ પરઠાય નહિ । તે તીવ્ર વૈરાગ્યે નાખ્યું ત્રોડી,
એક હરિમૂર્તિમાં રહી ॥૬॥ હાણ વૃદ્ધિને હાર્યા જિત્યા, ખાટ્યા ખોયાનું
નથી ખરું । હરિ મૂર્તિમાં વૃત્તિ વળગી, તેણે વિસરી ગયું પડું ॥૭॥ જેમ
ચઢે ઉંચે કોઈ અંબરે, તેતો ભૂમિ આકાર ભાળે નહિ । તે શુભાશુભ સહુ
પર છે, અસત્ય સત્ય કોઈ કાળે નહિ ॥૮॥ જે વસ્તુતાએ વસ્તુ નથી,
તે વસ્તુ કેવી કે'વાય । એમ તીવ્ર વૈરાગ્યવાનને, એમ સે'જે વરતે છે
સદાય ॥૯॥ તીવ્ર વૈરાગ્ય તેણે કરીને, જગતસુખ જોયામાં નથી
આવતું । નિષ્કુલાનંદ નાથ મૂર્તિ વિના, બીજું ભૂલ્યેપણ નથી ભાવતું
॥૧૦॥ કડવું ॥૧૩॥

તીવ્ર વૈરાગ્ય છે સુખની સીમાજી, અતિ આનંદ રહ્યો છે તેમાંજી
। અણું એક ભાર નથી દુઃખ એમાંજી, તે તો તેહ જાણે જન પ્રગટયો છે

જેમાંજી ॥૧॥ **ટાળ** — જેને પ્રગટયો તે જન જાણે, બીજા શું વખાણે
વાણિયે । વણ દીઠે કરે વારતા, તે પૂરી કેમ પ્રમાણિયે ॥૨॥ પણ જેના
પંડયમાં પ્રગટયો, તીખો તીવ્ર વૈરાગ્ય । તેહના અંગમાંહિ રૂઅજાનો,
રે'વા તે ન દિયે ભાગ ॥૩॥ જેમ કંચનને કુંદન કરતાં, તેને જાણજો
જોયે તાપ । તેમ તીવ્ર વૈરાગ્યના તાપથી, શુદ્ધ થાય અંતર આપ ॥૪॥
વિશલ્યકર્ણિ ઔષધિવડે, શલ્ય નિસરી જાયે શરીરથી । તેમ તીવ્ર વૈરાગ્ય
તેણે કરી, જાયે વિષયશલ્ય અચિરથી ॥૫॥ જેમ સુરાખારને રૂઅરઘે
કરી, ગોળી ગળિને નિસરે બાર । તેમ તીવ્ર વૈરાગ્યના વેગથી, રહે નહિ
વિષય વિકાર ॥૬॥ સુખ દુઃખના શલ્ય શરીરે, ક્ષણુંક્ષણુંએ ખટકે ખરાં ।
તે તીવ્ર વૈરાગ્યના વેગ વિના, પંડયમાંથી ન થાય પરાં ॥૭॥ સુતાં બેઠાં
ચાલતાં, શલ્ય સૂક્ષ્મ સણકા કરે । તે બૃહત વૈરાગ્ય વિના, કોયેથી પણ
નવ નિસરે ॥૮॥ બા'રના દરદની ઔષધિ, કાષ્ટ ધાતુની કે'વાય છે ।
પણ તીવ્ર વૈરાગ્ય ટાળી, અંતર દુઃખ કાંયે જાય છે ? ॥૯॥ તીવ્ર વૈરાગ્ય
તન મનને, શોધિને કરે છે શુદ્ધ । નિષ્કુલાનંદ એ સુખનિધિ છે, એમ
કે'છે સંત સુબુદ્ધ ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૪॥

બૃહત વૈરાગ્યની વાત છે મોટીજી, તે વિના સર્વે સમઝણ ખોટીજી
। શીદને મરીયે એમાં શિર ફૂટીજી, બા'ર હેયાની આંખ્ય કેમ ફૂટીજી
॥૧॥ **ટાળ** — ફૂટી આંખ્ય અંતરની, તે સુખ દુઃખ સુઝે નહિ । વૈરાગ્ય
વિના વાત સુધિ, બુઝાવતાં બુઝે નહિ ॥૨॥ બૃહત વૈરાગ્ય વિના કોણ,
બેઠો ઠાઉકો ઠરીને । વૈરાગ્ય જાણો વિપ્ર વિવા'માં, હાથોહાથ સોંપે હરિને
॥૩॥ જેમ જુવતિને પતિ પામવા, જોયે બીજો કરતલ મેળાપ । તેમ
જનને જગદીશ મળવા, બૃહત વૈરાગ્ય મેળવે આપ ॥૪॥ પ્રથમ પે'લાં
કામ પડે, હરિ વરવા બૃહત વૈરાગ્યનું । જેણે કરી પિયુ પામિયે, વામીયે
મેણુ દૂવાગનું ॥૫॥ વર વર્યા વિના વનિતા, કોયે સુખ ન પામે સુંદરી ।
મોર્યે કહ્યાં સુખ મોટાં મોટાં, પામે વૈરાગ્યવાન વરતાં હરિ ॥૬॥ વર
વરવા ઈચ્છા કરે, તો આપે જરીનો એહ । તૈયે જરૂર વર એને વરશે,
એહ વાતમાં નથી સંદેહ ॥૭॥ ચોકસ ઓઢિ જેણે એ ચુંનડી, અખંડ
વરની અંગ । એવા જન જે જગતમાં, તેનો રહી ગયો રૂડો રંગ ॥૮॥
પ્રથમ કહ્યાં એવાં સુખ પામવા, બૃહત વૈરાગ્યમાં છે જો વડાઈ, તેહ
વિના તોળિ તપાસું, સુખ ના દીઠું કહું ક્યાંઈ ॥૯॥ વારમવાર વિચારી

કરી, મોટપ્ય વૈરાગ્યની લૈ લખી । નિષ્કુલાનંદ કહે નરને, નથી સુખ
બૃહત વૈરાગ્ય પખી ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૫॥

બૃહત વૈરાગ્ય છે વણમૂલું ઘરેણુંજી, સર્વથી સરસ સદા
સુખદેણુંજી । પે'રતાં ઉતરે માથેથી ભવ મે'ણુંજી, તે પામિયે હોય પૂરણ
જો લે'ણુંજી ॥૧॥ ટાળ — પૂરણ લે'ણે એ પામિયે, અંગે એવું આભૂષણ ।
તે શોભાડે સર્વે રીતશું, પમાડે પ્રભુ તતક્ષણ ॥૨॥ જેજે શોભ્યા આ
જગતમાં, તેતો સર્વે એ ઘરેણે ઘણું । પણ શુદ્ધ વૈરાગ્ય વિના સુર નરનું,
પાણી ન રહ્યું મુખતણું ॥૩॥ વૈરાગ્ય વિના આ વિશ્વમાં, અન્ય શોભાએ
જે શોભ્યા ઘણા । વણ વૈરાગ્યે જક્ત કર્તા હર્તા, લાગ્યા અતિશે લજામણા
॥૪॥ શુદ્ધ વૈરાગ્યે શોભા ઘણી, હરિજનની જાણો જરૂર । વૈરાગ્ય વિના
લાગે વરવું, એ પણ વિચારવું ઉર ॥૫॥ વૈરાગ્યવાન વા'લા હરિને,
સામું જોઈને સરાયે અતિ । વણ વૈરાગ્યવાન વિલોકિને, હરિ રાજી નથી
થાતા રતિ ॥૬॥ શુક ભરત સનકાદિક શોભ્યા, બૃહત વૈરાગ્ય ઘરેણે
ઘણું । જનક જયદેવ કદરજનું કહું, મુખ લાગ્યું સોયામણું ॥૭॥ જો ધરો
તો અંગે ધરજો, શુદ્ધ વૈરાગ્યરૂપ શણગાર । તો હેતે કરિ હરિ રીઝશે,
નિશ્ચે જાણો નિરધાર ॥૮॥ કોઈ સો સો શણગાર સજે શરીરે, કાછ
શુંખલા કથિરના । પણ કંચન વિના કેમ કહિયે, એ શોભાડનારા શરીરના
॥૯॥ તેમ સારામાં સારું ઘરેણું, સુવર્ણ કહે શિરોમણિ । નિષ્કુલાનંદ
બૃહત વૈરાગ્યની, મોટપ્ય નથી જાતિ ગણી ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૬॥

પદરાગ રામગરી — તીવ્ર વૈરાગ્ય તડોવડ્યે, ના'વે સો સો સાધન ।
જપ તપ તીર્થ જોગ જે, કરે કોઈ જન જગન; તીવ્ર ॥૧॥ દાન પુણ્ય
પાળે કોઈ ધર્મને, ગાળે હિમાળે તન । પ્રભુ પ્રસન્ન કર્યા કારણે, જગમાં
કરેછે જન; તીવ્ર ॥૨॥ પણ બૃહત વૈરાગ્ય વિના વાયદા, પ્રભુ પામવા
કાજ । અવર બીજા ઉપાયથી, રાજી નો'યે મહારાજ; તીવ્ર ॥૩॥ બૃહત
વૈરાગ્યથી નથી વેગળા, અલભેલો અવશ્ય । નિષ્કુલાનંદ નજીક છે,
બૃહત વૈરાગ્યને વશ્ય; તીવ્ર ॥૪॥ પદ ॥૪॥

જેને ઉર ઉપજ્યો બૃહત વૈરાગ્યજી, તેનાં ઉઘડીયાં મહા મોટાં
ભાગ્યજી । નથી એવો લાભ બીજો કહ્યા લાગ્યજી, જે થકી જડેછે
મહાસુખમાં જાગ્યજી ॥૧॥ ટાળ — મોટિ જાગ્ય જડેછે જનને, તેતો
જાણજો બૃહત વૈરાગ્યવડ્યે । તે વિના તપાસિયું પણ, વાત નથી બેસતી

ઘડ્યે ॥૨॥ તીવ્ર વૈરાગ્ય તો ઉપજે, જો કૃપા કરે જગદીશ । કાંતો તેના
જન મળે, વૈરાગ્ય-વાન મુનિશ ॥૩॥ હરિકૃપા વિના હોય નહિ, પામવા
બૃહત વૈરાગ્ય । કાંતો બૃહિ જન હરિના મળે, તો વાત ન રહે કહ્યા
લાગ્ય ॥૪॥ તેહ વિના બૃહત વૈરાગ્યની, આશા ન રાખવી ઉર । જેમ
વણ વુંઠે વરસાતને, વળી ના'વે નદીયે પૂર ॥૫॥ જેમ નર નારી વિના ન
નીપજે, બાળક તે બીજી પેર । તેમ બૃહત વૈરાગ્ય તો ઉપજે, જો હરિ
હરિજન કરે મે'ર ॥૬॥ જેમ પાથ પૃથ્વી બે વિના, કહું કદી ન ઉપજે
અન્ન । તેમ તીવ્ર વૈરાગ્ય તો ઉપજે, જો મળે હરિ કે હરિના જન ॥૭॥ તે
વિના તીવ્ર વૈરાગ્યનો, નથી ઉપજવા ઉપાય । માટે હરિ હરિજનને,
સેવીને કરવા સા'ય ॥૮॥ જેહ પામવા ઈચ્છે કોઈ પ્રાપ્તિ, તેને અણગર્જું
ન રે'વું અંગ । દાસના દાસ થઈ રહી, રહિયે વૈરાગ્યવાનને સંગ ॥૯॥
શુદ્ધ સંતથી એ સંપત્તિ, બૃહત વૈરાગ્યની મળે વળી । નિષ્કુલાનંદ તો
તન મનના, વિકાર સર્વે જાયે ટળી ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૭॥

બૃહત વૈરાગ્ય છે અનુપમ અતિજી, એહ સમાન નથી કોઈ
સંપત્તિજી । તેતો સંત સા'યે થાયે પ્રાપ્તિજી, તો તેને કષ્ટ રહે નહિ રતિજી
॥૧॥ ટાળ — રતિ કષ્ટ તેને કેમ રહે, જેને થાય મોટાની મે'ર । સંત
શ્રીહરિ સિંધુની જેને, ઢળી વળી આવી લે'ર ॥૨॥ જેમ રતનાકારમાં
રતન મોતી, અમૂલ્ય છે અતિ ઘણાં । પણ તન મન અરપ્યા વિના,
કેદિયે ન થાય આપણાં ॥૩॥ સિંધુતીરે શે'ર વસેછે, બીજાં પણ બહુ
ગામ । તે લુણ શુંખલા સહુ લિયે, રત્ન મોતીનું ન પુછે નામ ॥ ૪॥ રત્ન
મોતી મળે મોટી મે'નતે, વણ મે'નતે મળતાં નથી । માટે સહુ કોઈએ
સમઝી, મેલ્યાં ઉતારી મનથી ॥૫॥ પણ હરિ સાગર છે સુખના, નથી
કોઈ વાતની એમાં ખોટ । તેમાં નિષ્કામી માગે નિરવેદને, સકામ માગે
માયાસુખ મોટ ॥૬॥ નિષ્કામ વિના નિરવેદ નિધિ, રુચતી નથી
રતિભાર । સાકરથી પણ સારો લાગ્યો, ખાવા સોમલખાર ॥૭॥ તેતો
હરિજનને જોવી નહિ, પ્રાકૃત પ્રાણીની રીત । સેવવા શ્રીભગવાનને,
માગવો વૈરાગ્ય ચિત્ત ॥૮॥ વૈરાગ્ય અંતરેથી જો ઉતરે, તો, ડોકાં કાઢી
રહ્યાંછે દુઃખ । આવે ધાઈ તે ઉરમાંઈ, રે'વા ન દિયે સુખ ॥૯॥ માટે
વા'લો કરી વૈરાગ્યને, રાખવો તે રુડી રીત । નિષ્કુલાનંદ એ નરની, તો
જરુર જાણો થાયે જિત ॥૧૦॥ કડવું ॥૧૮॥

બૃહત વૈરાગ્ય વિના જન વારમવારજી, જુજવા જુજવા જીવ ધરે
અવતારજી । દેવ દાનવ માનવમાં બહુવારજી, નિગમે ન થાય તેનો
નિરધારજી ॥૧॥ **ટાંણ** — નિરધાર ન થાય નિગમે, એટલા લિધા
અવતાર । વૈરાગ્ય વિના વપુ ધર્યાનો, આવ્યો નહિ વળી પાર ॥૨॥
કેકવાર સત્ય લોક પામ્યો, કેકવાર પામ્યો કેલાસ । કેકવાર ઈન્દ્રપદવી
પામ્યો, તોયે ન ટળી વિષય સુખ આશ ॥૩॥ કેકવાર સુરપુર પામ્યો,
વિબુધકન્યા વિમાન । કેકવાર ભૂમાં ભૂપતિ થયો, કેકવાર થયો ધનવાન
॥૪॥ કેકવાર સુર દાતાર થયો, કેકવાર પુરાણી પંડિત । કેકવાર પ્રશ્ન
ઉત્તરથી, કરી પોતાની જિત ॥૫॥ કેકવાર ગુણ ગવેયો થયો, જ્ઞાની ધ્યાની
કોવિદ ને કવિ । કેકવાર જાણ પ્રવીણ થયો, થયો અર્થ જાણતલ અનુભવી
॥૬॥ એમ અનેકવાર પામિયો, ભોમે વ્યોમે અવતારને । પણ એક ન
પામ્યો વૈરાગ્યને, ત્યારે શું પામ્યો જન સારને ॥૭॥ જેમ મોટા શહેરના
મોટલિયા, ઉપાડે કાચ કે વળી કોયલા । ખાતાં ન ખવાયે કાળપ થાયે,
એ કાળા ધોળા જાણો નથી ભલા ॥૮॥ પણ એવું ઈચ્છેછે સહુ અંતરે,
નથી ઈચ્છતા આવવા વૈરાગ્યને । તેણે કરીને જનનાં, નથી ઉઘડતાં
ભારે ભાગ્યને ॥૯॥ એમ સર્વે વાતો તો ખરી કરી, પણ બૃહત વૈરાગ્ય
માર્ગ નવ જડ્યો । નિષ્કુલાનંદ કહે શું થયું તાડતળે રહ્યો કે ટોચે યડ્યો
॥૧૦॥ **કડવું ॥૧૯॥**

સર્વે વાતનું શોધી લીધું સારજી, નથી કોઈ બૃહત વૈરાગ્યની
હારજી । અંતર વિચારિયું વારમવારજી, શુદ્ધ વૈરાગ્ય તો સૌને પારજી
॥૧॥ **ટાંણ** — શુદ્ધ વૈરાગ્ય પાર સહુને, નથી એથી અધિક કોઈ એક ।
વાંધો ન રહે કોઈ વાતનો, જો આવી ઉપજે ઠીકોઠીક ॥૨॥ શાસ્ત્ર સર્વે
સાંભળ્યાં, તેમાં છે ચ્યાર પ્રકારની વાત । ધર્મ અર્થ કામનું કહ્યું, માંહી
મોક્ષનું પણ સાક્ષાત ॥૩॥ પણ બૃહત વૈરાગ્ય વિસ્તાર વિના, થોડે ઠેકાણે
લખ્યો લહી । પણ ત્રીખા તીવ્ર વૈરાગ્યની, વાત પુરી પુરાણે નવ કહી
॥૪॥ ખાન પાન વળી વિષય સુખનું, ઠામોઠામ સ્થાપન કર્યું । હરખ
શોકને હાર્યા જિત્યા, એ સાંભળતાંમાં શું સર્યું ॥૫॥ આખી અવનિમાં
એકનું, કહ્યું ઉદય અસ્તલગી રાજ । સુખ દુઃખ તેનાં સુણતાં, કહો શું
સરિયું કાજ ॥૬॥ આખા જગતમાં એવી વાતો, ઘરોઘર ઘણી ગવાયછે
। પણ નર અમર નિશાયર, બૃહત વૈરાગ્યને કોઈ ચા'યછે ? ॥૭॥

વૈરાગ્ય માગવો વિકટ છે, જેમ નાખવો કળેજે હાથ । જીવવા ન દિયે
જીવથી, રે'વા ન દિયે કોઈનો સાથ ॥૮॥ જેને મરવાનું હોય મનમાં, તે
માગજો બૃહત વૈરાગ્ય । તે અક્ષરથી આણી કોરે, રે'વા ન દિયે જાગ્ય
॥૯॥ એતો મરજીવાનો માર્ગછે, હોય મરજીવા તે માંડે પગ । નિષ્કુલાનંદ
એ જેને પ્રગટે, તેને સર્વે યડી જાયે સગ ॥૧૦॥ **કડવું ॥૨૦॥**

પદરાદ ગરબી — સગ્ય ચડિ જાયેરે શુદ્ધ વૈરાગ્યથીરે, શું કહ્યું
બૃહત વૈરાગ્યની વડાઈરે । તીવ્ર વૈરાગ્યરે તેવડયે તનમાંરે, કસર રે'વા
ન દિયે કાંઈરે; સગ્ય૦ ॥૧॥ તીવ્ર વૈરાગ્યરે તિખી તરવાર છે, અતિશે
સજેલ આકરી ધારરે । અડતામાં કરેરે સરવે વેગળુરે, લેશ ન રે'વા
દિયે સંસારરે; સગ્ય૦ ॥૨॥ એક હરિ વિનારે કરે બીજું અળગુરે, તેની
ઘણી લાગે નહિ વળી વારરે । એવો ઉપાયરે અવર એકે નથીરે, શું
કહિયે વર્ણવી એહની હારરે; સગ્ય૦ ॥૩॥ અતિમોટે ભાગ્યેરે જાગે
એહ અંતરેરે, જેને હોયે પૂરણ પુણ્યનો જોગરે । નિષ્કુલાનંદરે કહે તેના
મનમાંરે, રે'વા ન દિયે રતિયે રોગરે; સગ્ય૦ ॥૪॥ **પદ ॥૫॥**

બૃહત વૈરાગ્ય વર્ણવ્યો બહુવિધિજી, અતિશય મોટપ્ય એહની
કિધિજી । પ્રભુ પ્રસન્ન કરવા એ છે નૌત્તમ નિધિજી, સદા સુખકારી એ
જાણો પ્રસિદ્ધિજી ॥૧॥ **ટાંણ** — પ્રસિદ્ધ પ્રભુને પામવા, એવી નથી બીજી
મીરાંથ । સરવે અંતરાઈ અળગી કરી, આપે હરિના હાથમાં હાથ ॥૨॥
જે હરિ સિંધુ સર્વે સુખના, સદા સર્વદા સુંદર શ્યામ । જેને પામી ન રહે
પામવું, પામી થવાયે પૂરણકામ ॥૩॥ તેહ પ્રભુને પમાડવા, શુદ્ધ વૈરાગ્ય
છે વળાવો વળી । તેહ પો'ચાડે હરિ હજુરમાં, મુખોમુખ દિયે મેળવી
॥૪॥ પછી તે હરિજનને જાણજો, વિઘન સર્વે વિરમ્યાં । મળતાં
શ્રીમહારાજને, દૈહિક દુઃખ સર્વે શમ્યાં ॥૫॥ કમી ન રહી કોઈ વાતની,
પામ્યા પૂરણ પુરુષોત્તમ । સુંદર સાકાર મૂરતિ, અતિ રુપાળી રુડી રમ્ય
॥૬॥ તે પ્રભુની પાસે દાસ, વાસ કરીને રહે સદાય । બીજું ન ઈચ્છે
અંતરે, ઈચ્છે ભક્તિ કરવા મનમાંય ॥૭॥ ભક્તિ વિના ભાવે નહિ,
ભૂલ્યે પણ ભિંતર મોઝાર । સર્વે પ્રકારે સમઝે, ભક્તિ સારમાં સાર
॥૮॥ ભક્તિએ કરી હરિ રીઝવે, રિઝે સુખદ શ્રીમહારાજ । ત્યારે ખામી
રતિ પણ નવ રહે, પામે સર્વે સુખનો સમાજ ॥૯॥ ભાવે ભરી કરે
ભગતિ, અતિ આનંદ આણી ઉર । નિષ્કુલાનંદ તેની ઉપરે, હરિ રાજી

થાયે જરૂર ॥૧૦॥ કડવું ॥૨૧॥

જરૂર હરિ રિઝવવા માટજ, ભક્તિ કરવી તે શિશને સાટજ ।
તેહ વિના વાત તે ન બેસે ઘાટજ, સમઝી વિચારી લેવી એ વાટજ ॥૧॥ ઢાળ— સમઝી વિચારી ઘનશ્યામની, ભક્તિ કરો ભાવે ભરી ।
ભાવ વિનાની ભક્તિયે, રાજ નહિ થાયે શ્રીહરિ ॥૨॥ ભક્તિ કરવી ભગવાનની, સમાપર રહી સાવધાન । સમા વિનાની જે ભગતિ, અતિ જાણો કરેછે જ્યાન ॥૩॥ સમે સેવિને સુખ લૈયે, વણ સમે સરે નહિ કામ । તે સમો મનમાં સમઝી, રે'વું હરિ હજુર કરભામ ॥૪॥ સમે સામું જોઈ રે'વું શ્યામને, જોવી કર નયણ નિશાન । સમાપર તતપર થઈ, કરવી ભક્તિ તે નિદાન ॥૫॥ એક પગભર ઉભાં આગળે, હાથ જોડિને રે'વું હજુર । જેમ કહે તેમ કરવું, કરી ડા'પણ આપણું દૂર ॥૬॥ વળી જેમ વાળે તેમ વળવું, તજ દેવી તનમન તાણ । અન્ય ભરોસો અળગો કરી, થઈ રે'વું હરિના વેચાણ ॥૭॥ ભક્ત તેજ જે ભક્તિ કરે, જોઈ મરજ જગદીશની । મરજ ન લોપે મહારાજની, એહ રીતિ સમઝો શિષ્યની ॥૮॥ મોટે ભાગ્યે ભેટે ભગતિ, પ્રગટ પ્રભુ પરમાણની । તેહ વિનાની જે ભગતિ, તેતો મત મમતના તાણની ॥૯॥ કરિયે તો કરિયે સમઝી, પ્રગટ પ્રભુજની ભગતિ નિષ્કુલાનંદ કહે તે વિના, નથી નરને કોઈ પ્રાપતિ ॥૧૦॥ કડવું ॥૨૨॥

ભક્તિ હરિની સહુથી અતિ સારીજ, જનને કરવી તે મનમાં વિચારીજ । હિતની વાત હૈયામાંયે ધારીજ, તક જોઈ રે'વું તરત તૈયારીજ ॥૧॥ ઢાળ — તૈયાર રે'વું તક ઉપરે, પ્રસન્ન કરવા પ્રગટને । શીત ઉષ્ણ વરસાતનું, સહી શરીરે સંકટને ॥૨॥ સેવા કરતાં સેવકને, પંડ સુખ સામું પેખવું નહિ । સમે સમાજ સારે સેવવા, તે વિના સુખ લેખવું નહિ ॥૩॥ તકે દાતણ તકે નાવણ, તકે પે'રાવવાં અંબર । તકે ભોજન વ્યંજન કરી, જમાડવા શ્યામસુંદર ॥૪॥ સમે ચંદન ચરચવું, સમો જોઈ પે'રાવવા હાર । સમે આભુષણ અંગમાં, પે'રાવવાં કરીને પ્યાર ॥૫॥ સમે ઉતારવી આરતી, સમે કરવી સ્તુતિ કરજોડ । સદા દિન આધિન રે'વું, કે'વું બક્ષજો ગુન્હા પ્રભુ કોડ ॥૬॥ સમે પ્રભુને પોઢાડવા, સમે નાખવો પંખે પવન । સમે ચરણ ચાંપવાં, એમ કરવા પ્રભુ પ્રસન્ન ॥૭॥ સમો જોઈ સેવકને, તતપર રે'વું તૈયાર । મન કર્મ

વચને કરી, કરવી સેવા કરી બહુ પ્યાર ॥૮॥ જે ટાણે ગમે જેમ નાથને, તેહ ટાણે કરવું તેમ । જે ન ગમે જગદીશને, અણગમ્યું ન કરવું એમ ॥૯॥ એવા અતિ સુતર જન જે, તે કરે પ્રભુને પ્રસન્ન । નિષ્કુલાનંદ કહે નાથના, એ કહિએ સાચા સેવક જન ॥૧૦॥ કડવું ॥૨૩॥

ભક્તિમાં ભાર ભારે છે બહુજ, કેટલીક મોટપ મુખે હું કહુંજ । તમે વિચારી જુઓ જન સહુજ, એહ મોટપને ઉપમા શી દઉંજ ॥૧॥ ઢાળ — દઉં શી એને ઉપમા, ભક્તિ બરોબર બીજું નથી । તે ભક્તિ પ્રભુ પ્રકટની, કહી નથી પરોક્ષની કથી ॥૨॥ પામી પ્રભુ પ્રગટને, જેણે લીધો છે મોટો લાવો । મોટો લાભ મળી ગયો, ટળી ગયો પૂરણ દાવો ॥૩॥ તેને તોલે ત્રિલોકમાંહી, ના'વે કોઈ નિરધાર । સમે સમે સુખ પામિયાં, પ્રભુ પ્રગટના ભજનાર ॥૪॥ પ્રગટ ભક્તિ વ્રજ વાસીયે કરી, પરોક્ષ ભક્ત અજ અમરેશ । જેવું સુખ ગોપી ગોવાળ પામિયાં, તેવું ન પામિયા વિધિ ઈશ ॥૫॥ પ્રગટ ભજી ઋષિ પતની, પરોક્ષ ભજ્યા ઋષિરાય । ઋષિપત્નીએ હરિ રાજી કર્યા, ઋષિ રહ્યા પરિતાપ માંચ ॥૬॥ પ્રભુ પ્રગટના પ્રસંગ વિના, રહી ગઈ એવા મોટાને ખોટ । આજ કાલના અભાગિયા, દિશ વિના દિયે છે દોટ ॥૭॥ પ્રગટ વિના છે પાંપળાં, ભક્ત કરે છે ભવમાંચ । ખરા ખાંડતાં કુસકા, કણ નહિ નિસરે તે માંચ ॥૮॥ હરિ લાડીલા લાડુ જમી ગયા, કેડે પડ્યાં રહ્યાં પતરાવળાં । જેથી ભુખ ન જાય સુખ ન થાય, વણ સમજે ચાટે છે સઘળાં ॥૯॥ દન્ટી ગયા દાંત રહ્યા, કેમ ભાગે કોટ કમાડ । નિષ્કુલાનંદ પરોક્ષ ભક્તિને, પ્રિછજો એહ પાડ ॥૧૦॥ કડવું ॥૨૪॥

પદરાગ ગરબી — પરોક્ષ ભક્તરે પામે નહિ પ્રાપતિરે, જીવની જરાય જંપે નહિ ઝાળરે, પૂરણ થયાનીરે પ્રતીતિ નવ પડેરે, સંશયવત રહે સદા કાળરે; પરોક્ષ ० ॥૧॥ મુખોન્મુખરે મળ્યા નથી માવજીરે, કેવા હરિ જાણી કરશે ધ્યાનરે । રૂપ અનુપમરે કેવું હૃદે રાખશેરે, જેને અણ દિઠે છે અનુમાનરે; પરોક્ષ ० ॥૨॥ અણ મળ્યાનીરે અંતરે આગન્યારે, પાળશે કઈ પેરે કરી પ્રીતરે । ધર્મને નિમરે કેમ દ્રઢ ધારશેરે, જે નથી જાણતા હરિની રીતરે; પરોક્ષ ० ॥૩॥ વણ દીઠે વાતરે વદને શું વદશેરે, નથીઆવ્યા દયાળુ દીઠામાંચરે । નિષ્કુલાનંદરે ન મળેલ નાથનારે, તેણે ધર્મ નિ'મ ન રહે કાંચરે; પરોક્ષ ० ॥૪॥ પદ ॥૬॥

ધર્મ દેઢરાખશે હરિના મળેલજી, જે જન તન મન સુખમાં ન ભળેલજી । માયિક સુખથી પાછા વળેલજી, તેહને એ વાત સુધિ છે સહેલજી ॥૧॥ **ટાણ** — સુધી સહેલ એ વાત છે, ધર્મ પાળવો દેઢ મને । ધર્મ મુકીને કામકોઈ, કરવું નહિ કોઈ દને ॥૨॥ ધર્મે બોલવું ધર્મે ડોલવું, ધર્મે જોવું દષ્ટે કરી । સુતાં બેઠાં જાગતાં, ધર્મ નેમ રહેવું ધરી ॥૩॥ ધર્મે હાલવું ધર્મે ચાલવું, ધર્મે લેવું ને દેવું વળી । ધર્મે રહેવું ધર્મે કહેવું, ધર્મે લેવી વાત સાંભળી ॥૪॥ ધર્મે ખાવું ધર્મે પીવું, ધર્મ વિના ન ભરવા પાવ । કરે કરવું કામધર્મનું, ધર્મે કરવો તન નિભાવા ॥૫॥ સર્વે કામ ધર્મે કરવાં, ધર્મ મુકી ન કરવું કાંઈ । સર્વે કાળે એમ સમઝી, રે'વું સદાય ધર્મ માંડી ॥૬॥ ધર્મ મુકીને કારજ કોયે, કેદી ન ઈચ્છે કરવા । કરી એવી અચળ મતિ, તેરતિ ન દિયે ફરવા ॥૭॥ દેહપર્યંત ડોલવું નહિ, ધર્મ ધાર્યા છે તેહ માંયથી । ટેક નેક ન તજવી, સદા રે'વું હરિ આજ્ઞાયેથી ॥૮॥ ધર્મે થાય તે ઠીક છે, રહિયે અધર્મ થકી અળગા । એવા જન થઈ હરિના, રહિયે હરિને વળગા ॥૯॥ સુખ દુઃખના સમૂહમાંડી, મુઝાઈ ધર્મ મુકવો નહિ । નિષ્કુલાનંદ કહે નિશ્ચે કરી, ધાર્યો ધર્મ તે ચુકવો નહિ ॥૧૦॥ **કડવું ૨૫**

ધર્મ રાખે તેહ ધર્મી કા'વેજી, ધર્મ વિના જેને બીજું ન ભાવેજી । સુતાં બેઠાં ગુણ ધર્મના ગાવેજી, ધર્મવિના બીજું નજરે નાવેજી ॥૧॥ **ટાણ** — ના'વે બીજું કાંઈ નજરે, ધર્મ વિના વળી કોઈ ધન । ધર્મ ગયે જે ધન મળે, તે જાણો થયું વિધન ॥૨॥ ધર્મ ગયે ધરા ધામ મળે, ધર્મ ગયે મળે સુત વામ । ધર્મ ગયે ખાન પાન મળે, તે કરવું સર્વે હરામ ॥૩॥ ધર્મ ગયે સુખ સંપત્તિ મળે, ધર્મ ગયે મળે રાજપાટ । ધર્મ ગયે મોટપ મળી, બળી વળી સઈ થઈ ખાટ ॥૪॥ ધર્મ ગયે વસ્ત્ર મળે, આસનને વાહન વળી । ધર્મ ગયે સનમાન મળે, એહ આદિ સર્વે જાજો બળી ॥૫॥ ધર્મ ગયે જો તન રહે, તો તનને પણ ત્યાગવું । જીવવાનું જાતું કરીને, હરિ પાસે મરવાનું માગવું ॥૬॥ ધર્મ ગયે સર્વે ગયું, ગયું નીરનળી નાક તણું । માટે મુકી નિજ ધર્મને, ન કરવું મુખ લજામણું ॥૭॥ ધર્મવિના સુર અસુર નરનાં, સર્વેનાં શાહી સમ મુખ થયાં । ધર્મવિના ધરા અંબરમાંડી, મોટપ માન કેનાં રહ્યાં ? ॥૮॥ ધર્મ વિનાનું ધિક જીવવું, જન જાણજો જગમાંઈ । દેવ ઈચ્છિત દેહ આવીયો, પણ કામ ન આવિયો

કાંઈ ॥૯॥ ધર્મ વાળા પર ધર્મના સુત, રે'છે રાજી રળીયાત । નિષ્કુલાનંદ ધર્મવાનની, શું કહિયે વર્ણવી વાત ॥૧૦॥ **કડવું ૨૬**

પરમ ધર્મ કહિયે સારમાં સારજી, સંત સરાયે જેને વારમવારજી । નથી કોઈ આવતું ધર્મની હારજી, ધર્મ તે ધારી કહું નિરધારજી ॥૧॥ **ટાણ** — નિરધાર સાર શોધિ કહું, ધારી લેજો ધર્મની રીત । જે ધર્મે અધર્મે ટળે, કહું તે ધર્મ કરી પ્રીત ॥૨॥ ધર્મ તે ધર્મસુતનાં વચન, તેહ પાળવાં પ્રીતે કરી । જેને જેમ કરી આગન્યા, તે ફેરવવી નહિ ફરી ॥૩॥ આગન્યાથી અધિક બીજો, નથી આવતો ધાર્યામાંય ધર્મ । તોળી તપાસી જોયું તને મને, એજ ધર્મ છે વળી પરમ ॥૪॥ ત્યાગી ગૃહી જન જેહને, કરી જેને તે જેમ આગન્યા । તેને તેમ તે વર્તવું, નવ વર્તવું વચન વિના ॥૫॥ વચનમાં જેહ વરતે, તેહ પરમ ધર્મ પાળનાર । વચન વિરોધી જેહ વરતે, તે સર્વે ધર્મ ટાળનાર ॥૬॥ અવિનાશીની જે આગન્યા, તે સમજવું શુદ્ધ ધર્મને । ધારી વિચારી રાખી હૃદયે, તો પામિયે સુખ પરમને ॥૭॥ વર્ણ આશ્રમ વેદવિધિનાં, ધર્મ પાળે છેએ ધરા ઉપરે । વે'વાર અર્થે વિવિધ ભાતે, પાળે છે તે બહુ પેરે ॥૮॥ પણ પરમ ધર્મ છે વા'લાનાં વચન, તે કહ્યાં જેને કૃપા કરી । તેહ વિના બીજાં સર્વે, પરાં મુકવાં પરહરી ॥૯॥ મોટો ધર્મએ માનવો, જે કહ્યો ધર્મને બાળ । નિષ્કુલાનંદ મુખોમુખનાં વચન, ન ઉલ્લંઘવાં કોઈ કાળ ॥૧૦॥ **કડવું ૨૭**

પરમ ધર્મે કરી હરિને ગમવુંજી, ગમતું જોઈને દેહને દમવુંજી । તેમાં સુખ દુઃખ આવે તે ખમવુંજી, ભૂલી બીજી વાતે કદી ન ભમવુંજી ॥૧॥ **ટાણ** — ભમવું નહિ ભોળાપણે, રે'વું આગન્યાને અનુસાર । સર્વે ધર્મ તેણે સાચવ્યા, નિશ્ચે કરી નિરધાર ॥૨॥ આગન્યામાં વશ્ય અહોનિશ રહી, જેમ વાળે તેમ વળવું । તર્ક ન કરવો તને મને, શ્રદ્ધાએ સેવામાં ભળવું ॥૩॥ જેમ કહે તે જગદીશ જીભે, તેમ કરે તે કર ભામીને । કેડે ન રહ્યું તેને કરવું, બેઠા પરમ ધર્મ પામીને ॥૪॥ બેસ કે તો બેસવું, ઉઠ્ય કહે તો ઉઠવું વળી । ચાલ્ય કહે તો ચાલવું, સુણી વચનને જાવું મળી ॥૫॥ બોલ્ય કહે તો બોલવું, રહે મુન્યકહે તો રે'વું મુન્ય । આગન્યાથી ઉપરાંત બીજું, જાણવું નહિ પાપ પુન્ય ॥૬॥ જેણે વચનમાં રે'વાનું દેઢ કર્યું, તેણે ધર્મ ધર્યા છે સઘળા । તેહ વિના બીજા ધર્મ તે તો, પાપની પ્રજળી પળા ॥૭॥ શુદ્ધ ધર્મ શ્રીમુખની વાણી, કહી છે જેને કરૂણા કરી ।

એવી રીતે રૈ'યે તૈ'યે, જાણો શુદ્ધ ધર્મ રહ્યા ધરી ॥૮॥ ધર્મ ધર્મ સહુ કોઈ કહે, પણ ધર્મમાં બહુ મર્મ છે । પ્રગટ પ્રભુનાં વચન પાળે, એથી મોટો કોઈ ધર્મ છે ? ॥૯॥ હરિ કહે તેમ હાથ જોડી, ચોકસ કરવા છે ચિત્તમાં । નિષ્કુલાનંદ તેમાં સમ વિષમને, ધારવું નહિ ધર્મની રીતમાં ॥૧૦॥ **કડવું ૨૮ ॥**

પદરાગ ગરબી — ધર્મ છે ધામરે સર્વે સુખનુંરે, રાખજો જન કરી જતનરે । ધર્મ ધારીનેરે સંત સુખી થયારે, વા'લપે વરત્યા હરિને વચનરે; ધર્મ ૦ ॥૧॥ વચન વિના રે ધોખે નથી ધારતારે, માનતા નથી ધર્મ માંહી માલરે । બીજા જે ધર્મરે જેવાં બોર બગાંમણારે, લાગે જંબુકને મન લાલરે; ધર્મ ૦ ॥૨॥ એવા ધર્મ અન્યરે જાણીને ઉરથીરે, મેલી છે મનથી ઉતારી વાતરે । રાજા રૂષિનુંરે શ્રવણે સાંભળ્યુંરે, સુખ સાડું દુઃખ પામ્યા સાક્ષાતરે; ધર્મ ૦ ॥૩॥ શુદ્ધ સાચો ધર્મરે શ્રીમુખે સાંભળીરે, વળગી રહ્યા છે વચન માંઈરે । નિષ્કુલાનંદરે જ્ઞાની તેને ગણવારે, કરવું ન રહ્યું તેને કાંઈરે; ધર્મ ૦ ॥૪॥ **પદ ૧૦ ॥**

ધર્મ રાખે તે ધર્મી કે'વાયજી, ધર્મ વિના જેણે પળ ન રે'વાયજી । ધર્મ જતાં સુખ સર્વે જાયજી, ધર્મ રહે છે એવા જનમાંયજી ॥૧॥ **ટાળ**— એવા જનમાં ધર્મ રહે, જે માહાત્મ્ય જાણે મહારાજનું । મહા મોંઘો મેળાપ જેનો, ક્યાંથી થાય સર્વ શિરતાજનું ॥૨॥ નર અમર અમરેશને અગમ, અગમ ઈશ અજને ઘણું । પ્રકૃતિ પુરૂષથી પર રહ્યા, ક્યાંથી મળવું થાય તેને આપણું ॥૩॥ સર્વે ધામના ધામી એ સ્વામી, વળી અનંત બ્રહ્માન્ડના આધાર । ક્ષર અક્ષરના આતમા, પૂરણ સહુને પાર ॥૪॥ તેહ પ્રભુ પ્રગટ થઈ, નાથે ધરીયું નરતન । એવા પ્રભુનાં આપણે, કહો ક્યાંથી મળે વચન ॥૫॥ મોટા મોટા ઈચ્છે છે મનમાં, આગન્યા સારું ઉરમાંય । એવા પ્રભુની આગન્યા, મળવી મોંઘી સહુને સદાય ॥૬॥ તેહ હરિ કૃપા કરી કે'છે, વળી વા'લપનાં વચન । તે પડવા ન દેવાં પૃથવીએ, લેવાં ઝીલી અધરથી જન ॥૭॥ જેમ મોરપત્ની બીન્દુ આવતાં, રત્યે લીયે છે રસ ભરેલડાં । તેનો મયૂર થાય તદવત, થાય પડતાં બીંદુનાં ઢેલડાં ॥૮॥ તેમ આવતાં વચન વા'લા તણાં, ગ્રહિ લિયે નર ગરજુ થઈ । તે પૂરણ પામે પ્રાપત્તિ, ફરી ફેરવણી રહે નહિ ॥૯॥ સર્વે કામ તેણે સારીયું, વળી ધાર્યા સર્વે ધર્મ । નિષ્કુલાનંદ કહે નકી થયું, જેણે જાણ્યો

આટલો મર્મ ॥૧૦॥ **કડવું ૨૯ ॥**

મર્મ મોટો એ સમઝવો મનજી, તેમાં ફેર ન પાડવો કોઈ દનજી । જતને જાળવવાં જેમ જાળવે રતનજી, ક્યાંથી મળે પ્રગટ પ્રભુનાં વચનજી ॥૧॥ **ટાળ** — વચન ન મળે વા'લા તણાં, તેમ દર્શન પણ છે દોયલાં । તેહ મૂર્તિ મુખોન્મુખ મળી, સર્વે કામ થઈ ગયાં સોયલાં ॥૨॥ અંગો અંગ અવલોકિને, નખશિખ જોયા નાથ નિરખી । એથી પર નથી પામવું, એમ હૈયામાં ધારવું હરખી ॥૩॥ જે ધારતાં રૂપ જન જાણજો, નથી આવતું ધ્યાનીના ધ્યાનમાં । તે પ્રભુ પ્રગટ મળ્યા, શી કસર રહી કહો જ્ઞાનમાં ॥૪॥ જ્ઞાની તેને ગણીયે, જેને હરિ મૂર્તિનું જ્ઞાન છે । તે વિના બકવાદ બીજે, એ જાણજો મોટું જ્યાન છે ॥૫॥ જેણે નથી જોયા નાથને, નજરો નજર નયણાં ભરી । તે કેવા કહેશે શ્રીકૃષ્ણને, અટકળને અનુમાને કરી ॥૬॥ જ્ઞાન વિના જ્ઞાની નહિ, જ્ઞાન હોય તેને જ્ઞાની કહિયે । સોણે સાધ્યા નથી હરિની, તો કેમ જાણશે જાગશે તૈયે ॥૭॥ તેજ જ્ઞાની તેજ તત્ત્વવેત્તા, જેણે પ્રગટ પ્રભુને પેખીયા । તે વિના રખે જ્ઞાની ગણો, જેણે હરિ નયણે નથી દેખીયા ॥૮॥ ભણેલે ભાળ્યા ન હોય નાથને, અણભણેલે હોય અવલોકિયા । જીવો વિચારી જીવમાં, એમાં જ્ઞાની અજ્ઞાની કેને કહ્યા ॥૯॥ જ્ઞાની તે જેને ગમ્ય હરિની, એમ સમજવું એહ સાર છે । નિષ્કુલાનંદ કહે તેહ વિના, બીજું સર્વે અસાર છે ॥૧૦॥ **કડવું ૩૦ ॥**

સારમાં સાર હરિની મૂર્તિજી, તેમાં જેણે રાખી મન ચિત્ત વૃત્તિજી । હરિ વિના બીજે રાખે નહિ રતિજી, તે ખરા સંત કહિયે મહામતિજી ॥૧॥ **ટાળ** — મહામતિ તે સંત ખરા, મૂકે નહિ મહારાજની મૂરતિ । અખંડ રાખે ઉર વિષે, જાણી કમાણી મોટી અતિ ॥૨॥ ચર્ણ જીવે તો ચર્ણ જોઈ રહે, ચિન્હ જીવે તો જોઈ રહે ચિન્હ । નખ જીવે તો નખ જોઈ રહે, રહે ગર્ક મહાજળે જેમ મીન ॥૩॥ ફણા ઘુંટી પેનીને પેખી, લેખે જંઘા જોઈ તે સંત સુખ । જાનું ઉરુને જોઈ રહે, જોતાં કટી મટી જાય દુઃખ ॥૪॥ ઉદર નાભીને નિરખે, પેટ છાતી જીવે પ્રેમે કરી । કંઠ તિલક કપોળ જોઈ, રાખે હરિ મૂર્તિ ભાવે ભરી ॥૫॥ શ્રવણ નયણ નાસિકા જોઈ, બ્રહ્મકુટિ ભાલનેભાળી રહે । શિશે કેશ સુંદર વેષ, નિખશિખ રૂપ નિહાળી રહે ॥૬॥ એમ અખંડ એક વરતિ, મૂર્તિને મુકતી નથી । જેમ સરિતા સાગર માંઈ, સન્મુખ ચાલતાં ચુકતી નથી ॥૭॥ અંગો અંગ અવલોક્યા

વિના, અણું અજાણ્યું પણ છે નહિ । સાંગોપાંગ સર્વે સુંદર, હરિ હૈયામાં ગયા રહી ॥૮॥ તેજ જ્ઞાની તેજ ધ્યાની, જેને અખંડ રહેછે એમ ઉર । જે જનને પ્રભુની મૂરતિ, રે'તી નથી અંતરથી દૂર ॥૯॥ એથી ઉપરાંત અન્ય બીજા, જ્ઞાની તે કેને ગણીયે । નિષ્કુળાનંદ એ ખરા જ્ઞાની, બીજા ભવે ભળ્યા જ્ઞાની ભણીયે ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૧॥**

જ્ઞાની તેહ જેને હરિની ગમજી, નથી જેને નાથની મૂર્તિ અગમજી । નખશિખા નિરખી કરી છે સુગમજી, ના'વે કોઈ એવા સંતની સમજી ॥૧॥ **ટાળ** — સંત સમાન તે શું કહિયે, જેને અખંડ મૂર્તિ છે ઉર । જોઈ જોઈ જોયું જીવમાં, એની જોડ્યે ન જડ્યું જરૂર ॥૨॥ કામદુઘા કહું શી કલ્પતરૂ, કહું નવનિધિ સિદ્ધિ સમિત । પારસ કહું કે ચિંતામણી, વજ્રમણી ઘણી કહું સિત ॥૩॥ અર્કમણી કે કહું ઈંદુમણી, ઘણી ઉપમા દઉં અમૃતની । જે જે કહુ તે જોખે ભર્યા, આપું ઉપમા કઈ પ્રતની ॥૪॥ જેણે અંતરમાં અખંડ રાખ્યા, અલભેલોજી અવિનાશ । રાજી થઈને હરિ રહ્યા, દોષે રહિત દેખી નિજ દાસ ॥૫॥ જેમ પંચાનની પય રે'વા પાત્ર, જોઈએ સોળવલું સુવર્ણ । એમ હરિને રે'વાતણું, શુદ્ધ જનનું અંતઃકર્ણ ॥૬॥ જેમ જગજીવનના જળને, જાણો નથી રહેતું ખામા વિના ખમી । તેમ હરિજનનું અંતર, ગયું છે હરિને ગમી ॥૭॥ જે સુગંધી રહી છે શ્રીખંડમાંય, રહ્યો ઈંક્ષુમાંહિ જેમ રસ । તેમ હરિજનમાંહિ હરિ, હળિ મળિ રહ્યા એકરસ ॥૮॥ જેમ ચમક ઉત્તર મુખનો, રહે ઉત્તર દિશપર મુખ । તેમ હરિ હરિજન સામા રહે, સદાયે આપવા સુખ ॥૯॥ એમ સાચા સંતની સન્મુખ, સદાય રહે છે શ્રીહરિ । નિષ્કુળાનંદ કહે કાચા કોયે, ન હોયે સુખિયા એ સુખે કરી ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૨॥**

પદરાગ ગરબી — સુખ અંતરે રે સંત સાચા ભોગવેરે, કાચાને નાવે કેદિયે કામરે । જેમ સાજો જમેરે સુંદર સુખડીરે, માંદાને મગ ઉદકે આરામરે; સુખ ૦ ॥૧॥ ચંદનની વાસેરે અલિ અલમસ્ત છેરે, મક્ષિકા દેખી રહે છે દૂરરે । ગોળનું ગાડુંરે ગીંગાને ગમે નહિરે, જેને પ્રિત હુપુરિષણું ભરપુરરે; સુખ ૦ ॥૨॥ કુમુદિની કેદિરે ન પામે સુખ સૂરથીરે, ચક્રવાં કેદિ ચંદ્ર ન ચા'યરે । ઘણું અજવાળુંરે ઘુડને ગમે નહિરે, કોચવાઈ ગરે તે કોતર માંયરે; સુખ ૦ ॥૩॥ એમ સંત અસંતનીરે જાણો રૂચી જુજવીરે, સંત ભજે તજે તેને અસંતરે । નિષ્કુળાનંદરે નકી એ વારતારે,

સમઝી લેવું એવું સિદ્ધાંતરે; સુખ ૦ ॥૪॥ **૫૬ ૮ ॥**

સિદ્ધાંત વાત સંત સાચે જાણીજી, મન કર્મ વચને પૂરી પ્રમાણીજી । સુખરૂપ સમજીને ઉરમાંયે આંણીજી, એવા સંતની કહું ઝેંધાણીજી ॥૧॥ **ટાળ** — ઝેંધાણી કહું એવા સંતની, જેને માયિક સુખ થયાં ઝેર । કામ ક્રોધ લોભ કડવા થયા, થયું વિષય સુખશું વેર ॥૨॥ જક્તનાં સુખ જોઈને, જેને અંતરે થયાં છે અળખામણાં । રૂડા જાણી નથી રીઝતા, છે અવલ પણ ઈંદ્રામણાં ॥૩॥ તે થોડે ખાધે થોડું દુઃખ છે, ઘણું ખાધે દુઃખ થાય ઘણું । જેમ ચિરોડી ચુનાની ચપટીયે, ગયું ભૂખદુઃખને કીયાતણું ? ॥૪॥ જેમ શોખે રાખે કોઈ સિંહને, પાળતાં પૂરણ પાપ છે । એમ ભવસુખને ભોગવતાં, મહા મોટો સંતાપ છે ॥૫॥ એવું થયું છે અળખામણું, હરિવિના બીજું હરામ । મુક્તિ આદિ નથી માગતા, એવા સંત છે નિષ્કામ ॥૬॥ વૈરાગ્યે ચિત્ત વાસીત છે, ભક્તિ ભાવે ભર્યું છે ભીંતર । ધર્મમાં પણ દૃઢ મતિ છે, છે જ્ઞાનનું પણ ઘર ॥૭॥ શુભ ગુણ કે'યે જે સંતના, તે આવી વસ્યા છે ઉરમાં । તેણે કરી જન તને મને, સૂધા વરતે છે સુરમાં ॥૮॥ તેની દૃષ્ટે તન અભિમાની, ગીડર નર ગમતા નથી । જોઈ સ્વભાવ એ જીવનો, અભાવ રહે છે ઉરથી ॥૯॥ તે શું મન મેળવતાં મળે નહિ, ભેળું ભળતાં પણ ન ભળાય । નિષ્કુલાનંદ તે નોખા રહે, તોય તેલને ન્યાય ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૩॥**

સંત અસંતની રીત જુજવીજી, ભેળાં ન ભળે જેમ રાતને રવિજી । એમ કહે છે સૌ અનુભવીજી, વિધે વિધે વાત તેની કહું વર્ણવીજી ॥૧॥ **ટાળ** — વર્ણવી તેની વાત કહું, હરિદાસ અદાસ દોઈની । રાગી ત્યાગીની રીત ભેળી, ભળે નહિ કોઈ કોઈની ॥૨॥ એક સુખ ઈચ્છે શરીરનાં, એક ન ઈચ્છે સુખ શરીરનું । એક ઈચ્છે નિરસ અગ્નને, એક ખાવા ઈચ્છે ખીરનું ॥૩॥ એક ઈચ્છે પુરાણું પટ પે'રવા, એક ઈચ્છે અંબર નવીન । એક ઈચ્છે અંતરે રે'વા ઉજળા, એક રહે મને મલીન ॥૪॥ એક ઈચ્છે લેવા સુખ લોકનાં, એક લોકસુખ તે લેખે નહિ । એક ઈચ્છે માયિક મોટપ્યને, એક માયિક મોટપ્યને દેખે નહિ ॥૫॥ એક ઈચ્છે જગજાણીત થાવા, એક ઈચ્છે થાવા અછતું ઘણું । એક ઈચ્છે માન વધારવા, એક ઈચ્છે નિરમાનીપણું ॥૬॥ એક ઈચ્છે છે પદાર્થ પામવા, એક કરવા ઈચ્છે છે ત્યાગ । એક ઈચ્છે છે અલ્પ સુખને, એકને અલ્પસુખ

છે આગ ॥૭॥ એક ઈચ્છે રે'વા અરણ્યમાં, એક ઈચ્છે વસ્તીમાંહિ
વાસ । એક ઈચ્છે વિષયસુખ માણવા, એક એ સુખથી છે ઉદાસ ॥૮॥
એમ ભક્ત અભક્તના ભાવને, જુદા જાણજો જરૂર । એકને ન ભળવું
ભીડમાં, એકને રે'વું હરિશું હજુર ॥૯॥ એમ દાસ અદાસ દોયને,
ભેળું રે'વામાં ભારે રોળ છે । નિષ્કુલાનંદ નથી કે'વાતું, પણ તપાસે
દુઃખ અતોળ છે ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૪॥**

અતોળ રોળ રહ્યા દેહદર્શિને સાથજી, જે રાત દિન ગાય દેહ
સુખની ગાથજી । તેહ વિના વાત નથી આવી બીજી હાથજી, તે કેમ
કરશે પ્રસન્ન નરનાથજી ॥૧॥ **ઢાળ** — નાથ પ્રસન્ન કેમ કરશે, જેને સેવા
કરવી છે શરીરની । તેને ભાવે નહિ બીજું ભીંતરે, મર વાત હોય સુખ
શિરની ॥૨॥ દેહને અર્થે દાખડો, રાત દિવસ કરે છે રહ્યો । જરાય ન
કરે જીવ અર્થે, તેને ઉપદેશ આપવો શિયો ॥૩॥ શરીર સારું સાચવી
રાખે, સર્વે સુખ તણો તે સમાજ । પણ જે જે કહે જીવ અરથે, તેનો તરત
કરી દીયે તાજ ॥૪॥ અન્ન અંબર સુંદર જોઈ, સારાં જાણી રાખે સાંચવી ।
કાલે આવશે કામ મારે, એમ ઈચ્છા ઉરમાં નિત્ય નવી ॥૫॥ તુચ્છ
વસ્તુ પણ ત્યાગી ન શકે, ત્યારે કેમ ત્યાગશે મનવાંછિત । એ ત્યાગી
નથી વેષ છે ત્યાગીનો, તેની પડે શી પ્રતીત ॥૬॥ ગોળ તજી ખાય છે
ખોળને, તૂપ તજી ખાય છે તેલ । તે પણ કોપલ કણજીતણું, ભુંડી ગંધે
દુઃખનું ભરેલ ॥૭॥ એવાં સુખ શરીરનાં, લેવા સારું વિસાર્યા નાથ ।
તેને સંગે વૈરાગ્યવંત સંત, કેમ કરી રહી શકે સાથ ॥૮॥ ભ્રમર ગિંગો
ભેળા થયા, આશ ય અન્યો અન્યનો અળગો । ભ્રમર કમળ ભાળી
રહ્યો, ગિંગો ગોબરવાડે વળગો ॥૯॥ એમ સંત અસંત ભેળા રહે, પણ
નોખા છે એક એકથી । નિષ્કુલાનંદ કહે એ નથી છાનું, કે'વરાવો છો શું
કથી ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૫॥**

કથી નથી કે'વાતું કડવું લગાડીજી, ચોખા ચોખું ચોકસ પાંતિયા
પાડીજી । આવે અવસરે જે વરતે છે અનાડીજી, તેને કે'તાં ડરતાં રે'વાએ
દાડીજી ॥૧॥ **ઢાળ** — દાડી રે'વાયે ડરતાં, સાચું કે'તાં ઉપજે કલેશ ।
જેને આઠે અંગે તો કુસંગ છે, છે સતસંગનો તો વળી લેશ ॥૨॥ જેમ
નર્તક નર નારી થયો, પણ ઘર કેનું ચલાવશે । તેને જાણે છે જે યોષિતા,
એ વાત બંધ કેમ બેસસે ॥૩॥ વૈરાગ્યહીન ભક્તિહીન, અને ધર્મ તો

ધરથી નથી । તેને વાતો ત્યાગની, શીદ કહીને મરીયે મથી ॥૪॥ ઝાઝું
કે'તાં જોખો ઉપજે, તેને કે'વું તે કળે કળે । સે'જે સે'જે કામ સારવું, પણ
બહુ તો ન બોલવું બળે ॥૫॥ જેમ સિંહ સમિપે બકરી, તે બીતી બીતી
બોલિ શકે । તેમ અનાડી નરને આગળે, કેમ બોલાય વણ તકે ॥૬॥
જેમ કાળા સરપના કંડિયા, તે ઢાંકી રાખવા ઢાંકણે । તેને ઉઘાડતાં દુઃખ
ઉપજે, રખે ઉઘાડતા ભોળાપણે ॥૭॥ જેમ સાવજનું સાધુપણું, મર્કટ
મુખે લીધા લગે । તેમ અસાધુ સાધુ થઈ, સાધુને સેવાએ ઠગે ॥૮॥ એ
પણ વાત ઓળખવી, અતિ રે'વું નહિ અજાણ । જેમ વ્યાઘ્ર લોટે ઉંટ
આગળે, પણ લઈ લેવાછે પ્રાણ ॥૯॥ ખરી વાત એ ખોટી નથી, સાચી
માનજો સર્વે સહી । નિષ્કુલાનંદ કહે નથી કહ્યું, અંતરમાં ઈર્ષ્યા લઈ
॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૬॥**

પદરાગ ઘોળ — સંત વિના સાચી કોણ કહે, સારા સુખની વાત ।
દયા રહી છે જેના દલમાં, નથી ઘટમાં ઘાત; સંત૦ ॥૧॥ જેમ જનનીને
હૈયે હેત છે, સદા સુતને સાથ । અરોગી કરવા અર્ભકને, પાયે કડવેરા
કવાથ; સંત૦ ॥૨॥ જેમ ભમરી ભરે ભારે ચટકો, પલટવા ઈયળનું
અંગ । તેમ સંત વચન કટુ કહે, આપવા આપણો રંગ; સંત૦ ॥૩॥
જાણો સંત સગા છે સહુના, જીવ જરૂર જાણ । નિષ્કુલાનંદ નિર્ભય કરે,
આપે પદ નિર્વાણ; સંત૦ ॥૪॥ **પદ ॥૯॥**

નિર્વાણ પદમાં પો'ચાડે સંતજી, જે કોઈ દિલના દયાળુ
અત્યંતજી । જેને એક ઉર રહ્યા ભગવંતજી, તેણે કરી સદાય છે શુભ
બુદ્ધિવંતજી ॥૧॥ **ઢાળ** — શુભ બુદ્ધિવાળા સંત જેહ, તેહ સહુના
સુખદાય છે । તેથી દુઃખ ન ઉપજે, જે સુરતરૂ સમ કે'વાય છે ॥૨॥ જેમ
વિટપ બહુ પરમારથી, પરમારથી પાથ ને પૃથવી । ઘન પવન પરમારથી,
તેમ પરમારથી રાકેશ રવિ ॥૩॥ જેમ તરૂ સુખદાયિ તેહથી, ફુલ ફળ
દલ શાખા મળે । વળી શીતળ કરે છાયા વડે, તેમ સર્વે સંકટ સંતથી ટળે
॥૪॥ જેમ જળ હરે મળ જનના, વળી પાન કર્યે હરે પ્યાસ । તેમ સંત
સુખ સહુને કરે, વળી હરે તન મન ત્રાસ ॥૫॥ જેમ ભૂમિ પરમારથી
ભણિયે, ઠામધામ ધાતુ આવે કામ । તેમ સંત પરમારથી સમજો, સર્વે
પ્રાણીના છે સુખધામા ॥૬॥ જેમ મેઘ જીવાડે છે મેદિની, જેમ અર્ક કરે છે
ઉજાસ । જેમ શશિ કરેછે શિતળતા, તેમ સંત સહુના સુખ નિવાસ

॥૭॥ જેમ પંચભૂતના પદાર્થથી, સર્વે સુખી રહે છે સંસાર । તેમ સંત અલૌકિક સુખના, જાણી લિયો જરૂર આપનાર ॥૮॥ સાચા સંતથી સરી ગયાં, કેક જીવોનાં કાજ । એવા સંતને સેવવા, અવસર આવીયો છે આજ ॥૯॥ જો મનાય તો મને માનજો, છે અતિ અર્થની વાત । નિષ્કુલાનંદ નકી કહે, સુખ થાવાની એ સાક્ષાત ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૭॥**

સાક્ષાતકાર જેને મળિયા છે સ્વામીજી, તેણે કરી અંતરની વેદના વામીજી । ભાગી ગઈ ખોટ રહિ નહિ ખામીજી, તે તો પ્રભુ પ્રકટ પ્રમાણને પામીજી ॥૧॥ **ટાંબ** — પામી પ્રભુ પ્રગટને, જેમ ઓછપ ન રહી અંગ । નખશિખ નિષ્પાપ છે, પ્રભુ પ્રગટને પ્રસંગ ॥૨॥ શ્રીહરિના શબ્દ સાંભળ્યા, છે એના એજ બે કાન । પ્રગટ પ્રભુનો સ્પર્શ કર્યો, છે તેની તે ત્વચા નિદાન ॥૩॥ જેણે પ્રગટ રૂપને પેખીયું, છે એનાં એ બેઉ નેત્ર । જેણે વાલ્યમ શું વાતો કરી, છે એની એ જીહ્વા પવિત્ર ॥૪॥ પ્રગટ પ્રભુને ચડ્યું જે ચંદન, વળી સુગંધી સુમનના હાર । તેની વાસ લીધેલ નાસિકા, છે તેમની તેમ નિરધાર ॥૫॥ જે પ્રગટ પ્રભુના પ્રેર્યા થકા, ચાલ્યા છે જેહ ચરણ । તેના તે બેઉ પાવ છે, એવા સંત જે સુખકરણ ॥૬॥ જે કરે કરિ હરિ સેવિયા, પાયાં પાણી જમાડ્યાં અન્ન । તેના તે બેઉ બાહુ છે, પ્રભુ સ્પરશના જેહ પાવન ॥૭॥ એમ અંગોઅંગે અવિનાશને, સ્પર્શી કર્યાં છે પવિત્ર । તેને તોલે ત્રિલોકમાં, આવે અંગ કેમ ઈત્ર ॥૮॥ એવા સંત સંસારમાં, પછી જોતાં પણ જડશે નહિ । માટે હળિમળિ હેત કરો, તે વિના પાર પડશે નહિ ॥૯॥ બીજા ગુણવાન તો ઘણા મળશે, પણ નહિ મળે હરિના મળેલ । નિષ્કુલાનંદ એવા સંત સંબંધે, અનંતનાં પાપ બળેલ ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૮॥**

એવા શુદ્ધ સંતનો સુખદાયી સંબંધજી, જેણે કરી છૂટે ભારી ભવ બન્ધજી । માધિક સુખનો ન રહે ગંધજી, ઉઘડે અનુભવ આંખ્ય ન રહે અંધજી ॥૧॥ **ટાંબ** — આંખ્ય ઉઘડે અનુભવની, તે તો સાચા સંત જનને સંગે । ઉતરે મેલ માયાતણો, ચિત્ત રંગાઈ જાય હરિને રંગે ॥૨॥ તે સંત મળેલ શ્રીહરિના, પ્રભુ પ્રગટના પ્રમાણ । જે અર્સ પર્સ પામી પૂરણ છે, સહુ સમજી લેજો સુજાણ ॥૩॥ જે પારસ સ્પર્શ લોહને, તેમાં લોહપણું લેખવું નહિ । એ સાંગોપાંગ સુવર્ણ છે, આકારે અન્ય દેખવું નહિ ॥૪॥ તેમ જે સંતને સ્પર્શ્યા શ્રીહરિ, તે સંત એ સર્વે શુદ્ધ છે । એમાં

અનન્ય ભાવ આણવો નહિ, એજ સારી સુબુદ્ધ છે ॥૫॥ જેમ ચંદન વાસે વૃક્ષ બીજાં, ચંદન સરીખાં થાય છે । તેમ શ્રીહરિના સંબન્ધથી, સંત કલ્યાણ કારી કે'વાય છે ॥૬॥ જેમ જાહ્નવી જળ જળ ગ્રામનું, સ્પર્શીને કરે છે પાવન । તેમ પ્રગટ પ્રભુના સ્પર્શથી, જાણો જાહ્નવીરૂપ હરિજન ॥૭॥ એવા સંતને સંબન્ધે, દોષ કલંક થાય છે દૂર । શુદ્ધ થઈ જન સર્વે અંગે, પો'યે હરિ સમીપે હજુર ॥૮॥ સંત બહુ બીજા સંસારમાં, તેને તોલે રખે ત્રેવડો તમે । હંસ ને બક બરોબર બેઉ, સમજવા નહિ કોઈ સમે ॥૯॥ જેમ ચક્રવર્તી ભૂપાળબાળને, ગરીબ કંગાલ ગણવો નહિ । નિષ્કુલાનંદ એ નરેશ છે, ભૂલે બીજો એ ભણવો નહિ ॥૧૦॥ **કડવું ॥૩૯॥**

સંત સમર્થ છે શ્રીહરિ સેવીજી, આપું એને ઉપમા નથી કોઈ એવીજી । અનુપમને ઉપમા સમજો શી દેવીજી, એ પણ વાત છે વિચાર્યા જેવીજી ॥૧॥ **ટાંબ** — વિચાર્યા જેવી છે એ વારતા, જે આપવી સંતને ઉપમા । શા સરખા સૂચવિયે, જેને જક્ત સુખની નથી તમા ॥૨॥ સિંધુને શા સરિખો કહું, અતિ ઉંડો ને ઘણો ગંભીર છે । તોલ માપ થાપ થાતો નથી, જેનું અતિ અગાધ નીર છે ॥૩॥ જો તીખો અર્ક તપે ઘણું, પણ અણુંભાર ઉનો નવ થાય । તેને સમ સર સરિતા વાપી, કૂપ કેમ કહેવાય ॥૪॥ તેમ સંત ગંભીર ગરવા ઘણું, તપે નહિ ત્રણે તાપે કરી । અતિ પરમારથી પ્રાણધારીના, શોક સંશય સર્વે લિયે હરિ ॥૫॥ જેમ મહા અર્ણવ ઉલ્લંઘવા, નથી ઉપાય બીજો નાવ વિના । તેમ સંસાર પાર કરવા, જાણો સંત અજર ઝાઝ બન્યા ॥૬॥ જેમ ચિંતામણિમાં ચૌદ લોકની, રકમ સર્વે રહિ છે । તેમ સાચા સંતમાં સમજો, કહો કમી તે સઈ છે ? ॥૭॥ મોટે ભાગ્યે કરી મળ્યે માનો, સાચા સંતનો સમાગમ । તો તેણે કરી મહા સુખ પામે, વળી વામે વેળા વિષમ ॥૮॥ સર્વે વાત સુધરી, જો થાય એવા સંતશું પ્રિત । નૂન્ય ન રહેતેહ જનને, જાણો જોરે થઈ જાય જીત ॥૯॥ પાર આવી જાય સર્વે પંથનો, વળી સરી જાય સહુ કામ । નિષ્કુલાનંદ શુદ્ધ સંત સેવ્યાથી, પમાયે પૂરણ પરમ ધામ ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૦॥**

પદરાગ ઘોળ — અનુપ સંતને આપું ઉપમા, એવું નથી જો એક । જોઈ જોઈ જોયું મેં જીવમાં, કરી ઉંડો વિવેક; અનુપ ॥૧॥ સ્વર્ગ મૃત્યુ

પાતાળમાં, શોધે ના'વે સંતને તોલ । દીઠાં સુણ્યાં તે તો દોષે ભર્યાં, સંત અતિ અમળ અમોલ; અનુપ૦ ॥૨॥ સાતે દંષ્ટાન્તે સહુ સુચવી, કહે કવિ જન કોય । સરે સાર તેમાં શોધતાં, સંત સમ નહિ સોય; અનુપ૦ ॥૩॥ જેવા સંત એ કહિયે શિરોમણિ, તેવા હરિ સહુ શિરમોડ । નિષ્કુલાનંદ નિહાળતાં, ન જડે એ બેની જોડ; અનુપ૦ ॥૪॥ **૫૬ ॥૧૦॥**

જોડ્ય નથી જડતી જગમાંયે જોતેજી, ઘણી ઘણી રીતે ઘટમાં ગરી ગોતેજી । બીજા અવતારના અવતારી પોતેજી, આપે આવિયા સર્વે સામર્થી સોતેજી ॥૧॥ **ટાં** - સર્વે સામર્થી સહિત આવ્યા, અલબેલોજી આણીવાર । પોતાના પ્રતાપથી, કર્યો અનેક જીવનો ઉદ્ધાર ॥૨॥ ખગ મૃગ નર નિરજર, ભૂત ભૈરવ પામ્યા ભવપાર । સ્થાવર જંગમ જાતની, આણે સમે લીધી છે સાર ॥૩॥ દેવી આસુરી દોયને, તાર્યા આણી સમે અગણીત । ન જોઈ કરણી કોઈની, એવી નવી વર્તાવી રીત ॥૪॥ તમોગુણી રજોગુણી તારીયા, સત્ત્વગુણીને આપિયાં સુખ । શરણાગતને આ સમે, રે'વા દીધું નહિ દુઃખ ॥૫॥ જે જન કોઈ પ્રકારે કરીને, ઉદ્ધરવાનો આજો નહિ । એવા જન ઉદ્ધારીયા, તેની મોટપ કેમ જાયે કહી ॥૬॥ ધર્મ રહીત ભક્તિ રહિત, વળી વૈરાગ્ય જેને છે વેરવી । એવા પામર નર પાર કર્યા, એવી વર્તાવી વાત નવી ॥૭॥ તૃણ કાષ્ટ ને તુંબડાં તારે, એવાં વા'ણ તો હોયે ઘણાં । પણ લોહ પાષાણને તર ઉતારે, એહ નાવમાં નહિ મણા ॥૮॥ તેમ દેવી મુમુક્ષુ જીવ તારે, તેનું આશ્ચર્ય શું જાણીયે । પણ આસુરી પામર નર તરે, તેથી વાત બીજી શું વખાણિયે ॥૯॥ આ સમાના અવતારની, મોટપ મુખે કે'વાતી નથી । નિષ્કુલાનંદ કહે જન મને, વિચારી જુવો વિધવિધથી ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૧॥**

આ સમે સરીયાં જેવાં જનનાં કાજજી, એવાં ન સરીયાં વિચારીયું આજજી । આ સમે સોપિયા જે સુખના સમાજજી, અલૌકિક સુખ લોકે આપ્યું મહારાજજી ॥૧॥ **ટાં** - અલૌકિક સુખ આ લોક માંયે, અલબેલેજીયે આપિયું । ધ્યાન ધારણા સમાધિનું સુખ, આપી માયિક દુઃખ કાપિયું ॥૨॥ અલૌકિક સુખ અવલોકીને, જન આશ્ચર્ય પામે ઉર । અનેક ધામ ધામી સહિત, હરિયે દેખાડ્યાં હજુર ॥૩॥ પર પોતાના ઘાટને, હરિ દેખાડે મૂર્તિમાન । મન બુદ્ધિ ચિત્ત અહંકાર જેહ, તે નજરે નિરખે નિદાન ॥૪॥ સર્વે અંગે સમેટીને, લાવે એક અંગમાં પ્રાણ ।

પછી દેહ તે જડવત રહે, જેવું સુકું કાષ્ટ પાષાણ ॥૫॥ પછી બાળો કાપો કોઈ દેહને, તેને દુઃખ નહિ તલભાર । એવો અગણીત આ સમે હરિયે દેખાડ્યો ચમત્કાર ॥૬॥ ષટ્ ઉર્મિ ક્ષોભ નવ કરે, હરે ફરે કરે કાંઈ કામ । એવી આશ્ચર્ય વારતા, ઘણી દેખાડી ઘનશ્યામ ॥૭॥ ભૌતિક દેહ ભૂમિ વ્યોમમાં, કરે પાણીમાં પણ પ્રવેશ, । આડ્ય રહિત અટકે નહિ, નવ રહ્યું આવરણ લેશ ॥૮॥ એવી અનંત રીત અલૌકિક આણી, જાણી નો'તી જે જગમાંઈ, અતિ સામર્થી વાલે વાવરી, નથી કહ્યે જાતી તે કાંઈ ॥૯॥ અનેક અવતાર આગે ધર્યા, તે તો પોતાના જન કારણે । નિષ્કુલાનંદ સહજાનંદ પ્રભુપર, વારી વારી જાયે વારણે ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૨॥**

વારી વારી જાઉં વાલમજી મારાજી, આજશોભ્યા છો સૌથી સારાજી । પ્રાણજીવન ઘનશ્યામ છો પ્યારાજી, નિજજનને મહાસુખના દેનારાજી ॥૧॥ **ટાં** - સુખ દેવાને શ્રીહરિ, પ્રભુ પ્રગટ થયા તમે આજ । મહા સુખમય મૂર્તિ ધરી, કર્યા અનેક જનનાં કાજ ॥૨॥ આગે મત્સ્ય કચ્છ વરાહ વપુ, થયા નરહરિરૂપે નાથ । કર્યા કારજ નિજજનનાં, પણ સેવી સુખી ન થયો જનસાથ ॥૩॥ વામન રૂપને ધરી હરિ, કર્યું બલિ રાજાનું કામ । એ પણ રૂપ અનુપમ હશે, પણ સંતે સેવી ન કરી પૂરી હામ ॥૪॥ પરશુરામે ફરશી ફેરવી, કરી ભૂપ રહિત ભૂમિકા । તેને પણ સત્ત્વગુણી સંત, સેવી સુખ નવ લઈ શક્યા ॥૫॥ રામ પ્રભુ તે રાજા થયા, તેને ગરીબ કેમ પૂજી શકે । દુર્બળ જાયે કોઈ દર્શને, તો દ્વારપાળે મારે ધકે ॥૬॥ કૃષ્ણરૂપે અનુપ આપે થયા, કર્યા અનેક જીવનાં કાજ । પણ એમનું એમ રાખ્યું નહિ, પછી થયા રાજઅધિરાજ ॥૭॥ બુદ્ધ શુદ્ધ બોધ દઈને, તાર્યા જીવ અનંત અપાર । કલકી ભાર ઉતારવાને, હરિ હવે લેશે અવતાર ॥૮॥ એવા સર્વે અવતાર સૂચવી, ભાવે પ્રભુના ભાખીયા । પણ આજ સંતને સુખ આપતા, કોઈ રીતે ઉંણા ન રાખીયા ॥૯॥ અનેક પ્રકારે આશ્રિતજનને, આપ્યો અખંડ આનંદ । નિષ્કુલાનંદ સુખદ સહુના, સ્વામી તે સહજાનંદ ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૩॥**

સ્વામી સહજાનંદ જે જને સેવ્યાજી, તેને ન રહ્યું કાંઈ કરવાનું કે'વાજી, સૌપરી શિરોમણિ મળ્યા હરિ એવાજી, એવી નથી ઉપમા એને બીજી દેવાજી ॥૧॥ **ટાં** - ઉપમા નથી એવી આપવા, જોઈ જોઈ જોયું જરૂર । ચૌદ લોકમાં જોયું ચિંતવી, એ સમ ન સમજાણું ઉર ॥૨॥

અનેક તન ધરી હરિ, વિચર્યા વસુંધરા માંઈ । તેના મળેલ તપાસિયા, સુખ પામ્યા ન પામ્યા કાંઈ ॥૩॥ આજની તો અલેખે વાત છે, અઢળ ઢળ્યા છે અલબેલ । હળ્યા મળ્યા હરિ હેતે કરી, વળી વાળી રંગડાની રેલ ॥૪॥ જમ્યા રમ્યા જોડ્યે રહ્યા, દયા કરી દીનદયાળ । સમેસમે સુખ આપિયાં, કાપિયાં દુઃખ વિશાળ ॥૫॥ અરસપરસ એકમેક રહ્યા, અંતરાય ન રહિ અણુંભાર । અનંત અવતાર આવ્યા અવનિયે, પણ આંક વાળીયો આ વાર ॥૬॥ અનેક પ્રતાપ અનેક પરચા, અનેક ઉદ્ધારીયા જન । કોય વાતની કસર નહિ, એવા સહજાનંદ ભગવન ॥૭॥ અનંત સામર્થી અનંત ઐશ્વર્ય, અનંત પરાક્રમ અપાર । અનંત ધામના ઘણી હરિ, વળી અનંત શક્તિ આધાર ॥૮॥ સહુ ઉપર એ શ્રીહરિ, એની ઉપર નહિ કોઈ એક । પૂરણ બ્રહ્મ પુરુષોત્તમ પોતે, એને આધારે બીજા અનેક ॥૯॥ એવા પ્રતાપી પ્રભુ મળ્યા, તેના ટળીયા સર્વે તાપ । નિષ્કુલાનંદ શ્રીહરિ સંબંધે, શુદ્ધ થયા જન આપ ॥૧૦॥

કડવું ॥૪૪॥

પદરાગ ઘોળ — સુખી કર્યારે જન જગમાં, પ્રભુ પ્રગટી આ વાર । નિવાસી કર્યાં બ્રહ્મ મો'લનાં, અગણીત નરનાર; સુખી૦ ॥૧॥ જે સુખ અગમ અજ ઈશને, સુર સુરેશને સોય । તે સુખ દીધું છે દાસને, જે સુખ ન પામે કોય; સુખી૦ ॥૨॥ ધામી વિનારે એહ ધામનું, કોણ સુખ દેનાર । માટે આપે આવી આપિયું, અખંડ સુખ અપાર; સુખી૦ ॥૩॥ એહ સુખથી જે સુખી થયા, રહ્યાં દુઃખ તેથી દૂર । નિષ્કુલાનંદ નિર્ભય થઈ, રહ્યા હરિને હજૂર; સુખી૦ ॥૪॥ **૫૬ ॥૧૧॥**

હરિ હજૂર જે પામ્યા દાસ વાસજી, તેને કોઈ રહ્યો નહિ તન મને ત્રાસજી । પરિપૂરણ પામ્યા સુખ વિલાસજી, જે સુખનો ન થાય કોઈ દિન નાશજી ॥૧॥ **ઢાળ** — નાશ ન થાય કોઈ દિને, એવું અવિનાશી એહ સુખ છે । તેહ વિના તપાસી જોયું, જ્યાં જ્યાં જાય છે ત્યાં દુઃખ છે ॥૨॥ અટળ સુખના આપનારા, નથી કોઈ સહજાનંદજી સમાન । બીજે છે વાતોના વાયદા, એમ સમઝવું બુદ્ધિમાન ॥૩॥ સત્ય શાસ્ત્ર સંત સુધર્મને, શોધીને ગ્રે'વું સાર । જેવા તેવાથી જડતું નથી, અખંડ સુખ અપાર ॥૪॥ માયિક સુખ પણ મોંઘાં ઘણાં, ત્યારે અમાયિકનો કોણ આપનાર । માટે સહજાનંદ સેવવા, ઉર કરી વળી વિચાર ॥૫॥ જેહ

સુખ જેહને ઘરે, તે તો તેનું દિધું દેવાય । તેહ વિના તોળી તપાસિયું, લેશ પણ આપણે ન લેખાય ॥૬॥ એહ સુખને આપવા, આવ્યા અવનિયે અલબેલ । મહામોંઘું હતું એને મળવું, પણ સહુને થયું છે એ સેલ ॥૭॥ પરમ પરમારથી પ્રગટ્યા, શ્રી સહજાનંદ સુખધામ । આવી મળ્યા જન જેહને, તેહ થયા તે પૂરણકામ ॥૮॥ ભાંગી ભૂખ ભૂખ્યા તણી, ઘણી ઘનશ્યામે કરી મે'ર । એવો કોણ અભાગિયો, જે દુઃખી રે'શે આ વેર ? ॥૯॥ આજે મારે આવી વારતા, કોયે પર અવર પામ્યા નથી । નિષ્કુલાનંદ જેણે નથી દીઠા, તે કેવી રીતે કે'શે કથી ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૫॥**

કથી નથી કે'વાતી વણ જાણે વાતજી, કે'શે કોઈ સંત જાણે છે સાક્ષાતજી । બીજા બહુને છે એ વાત અખ્યાતજી, દીઠા ભેટ્યા વિના ભાખશે કોણ ભાતજી ॥૧॥ **ઢાળ** — કોણ ભાતે નર ભાખશે, જેને સ્વપ્ને પણ સંબંધ નથી । અટકળ અનુમાન કરી, મોટા મોટા મરે છે મથી ॥૨॥ કોઈ કહે હજાર હાથ હરિને, કોઈ કહે આઠ ચાર કર છે । કાનનું સુણ્યું સહુ કહે, પણ ખરી કાંઈ ખબર છે ? ॥૩॥ કોઈ કહે હરિ અરૂપ છે, કોઈ કહે તોજોમય તન । કોઈ કહે વિશ્વમાંહિ વ્યાપી રહ્યા, કોઈ કહે આ બોલે વચન ॥૪॥ કોઈ કહે પ્રભુને પરછાયો નહિ, કોઈ કહે ન ધરા ધરે પાવ । દીઠા વિના આપ ડા'પણે, અમથા કરે છે ઉઠાવ ॥૫॥ પણ જાણો હરિને બે હાથ છે, બે પાવલિયા છે પુનિત । શ્રવણ નયન નાસિકા, મુખે બોલે છે રૂડી રીત ॥૬॥ જમે રમે નિજજન ભેળા, લિયે દિયે પૂજા જે દાસ । હસે વસે સેવક સંગે, અલબેલો આપે અવિનાશ ॥૭॥ સાકાર સુંદર મૂરતિ, સુખદાયિ સહજાનંદ । તેને જાણ્યાવિના જડમતિ, નિરાકાર કહે નરમંદ ॥૮॥ સવળું અવળું સમઝી, પાડી આંટી ઘાટી ઉરમાંય । ઘુંચાણા ઘણી ઘુંચવણીમાં, પડ્યું નહિ પાઘડું કાંચ ॥૯॥ પૃથ્વ દઈ પૃથ્વીનાથને, ચોડ્યું ચિત્રામણ માયં ચિત્ત । નિષ્કુલાનંદ પ્રકટ મુકી, આળ પંપાળશું પ્રિત ॥૧૦॥ **કડવું ॥૪૬॥**

આળ પંપાળમાં આવરદા ન ખોવીજી, એ પણ વાત વિચારીને જોવીજી, હીરો હાથ આવ્યે ધૂડચને ન ધોવીજી, દીનમાં સુઈ રહી રાત ન ડોવીજી ॥૧॥ **ઢાળ** — દિનમાંહી હિંડે મારગ મળે, રાતમાંય ઘણું રડવડિયે । તેમ પ્રગટ મુકીને પરોક્ષ ભજતાં, કહો પાર એમાં કાંઈ પડિયે ? ॥૨॥ જેમ કોઈ ફુલવાડીનાં ફુલ મેલી, આકાશફુલની આશા કરે । પાર

વિના પરિશ્રમ પડે, સાર થોડુંજ મળે સરે ॥૩૧॥ તેમ પ્રગટ પ્રભુને પરહરી, પરોક્ષમાં કરે પ્રતીત । તેતો પીયૂષનો તરુ પરહરી, કરી છાસ પીવા ચાહે ચિત્ત ॥૪૧॥ ટાણે ટેવ રાખી નહિ, કરે કટાણે કોઈ ઉદમ । તેમાં નપડે પાંસડું, પડે તેમાં તે પૂરણ શ્રમ ॥૫૧॥ માટે સમો સાંચવવો, પ્રગટશું કરવી પ્રીત । તો પૂરણ તક પાકે ખરી, વળી થાયે જગતમાહી જીત ॥૬૧॥ એટલું કર્યું તો સર્વે કર્યું, કેડે કરવું નરહું કાંઈ । મનુષ્ય દેહનો લાભ મળ્યો, આવી આ ભવમાંઈ ॥૭૧॥ સર્વે સિદ્ધાંતનું સિદ્ધાંત એહજ, રે'વું પ્રગટ પ્રભુ પરાયણ । મન વચન કર્મે કરી, ભજવા સ્વામિનારાયણ ॥૮૧॥ એહ ઠીક ઠેરવી વાત અંતરે, પછી રે'વું નિર્ભય નચિંત । એટલું સમજે સર્વે સમજ્યા, સમજાણી સનાતન રીત ॥૯૧॥ મળ્યો મારગ મહાસુખનો, જેમાં દુઃખ નહિ લવલેશ । નિષ્કુલાનંદ નકી એ વારતા, માનવો મોટાનો ઉપદેશ ॥૧૦૧॥ **કડવું ॥૪૭॥**

સારસિદ્ધિ સુંદર ગ્રંથ છે સારોજી, સદુ શાણા મનમાં વિચારોજી । પ્રગટ ઉપાસીને લાગશે પ્યારોજી, દુઃખ ટળી સુખનો આવશે વારોજી ॥૧॥ **ટાળ** – વારો આવશે સુખનો, સાંભળતામાં સાર શિરોમણી । પ્રીત થાશે પ્રભુ પ્રગટમાં, ઘનશ્યામમાંઈ ઘણી ઘણી ॥૨॥ અન્ય સુખથી મન ઉતારી, પ્રગટમાં સુખ પેખશે । લોકાલોકની લાલચ્ય મેલી, સુખ ધર્મ સુતમાં લેખશે ॥૩॥ જગસુખ અભાવની જુગતી, અતિ કહી છે જો કથી કથી । સમજ્યા સરખી સુલભ છે, વાત અતિ રતિ ઉંડી નથી ॥૪॥ વૈરાગ્ય ભક્તિ ધર્મની, વાત સારી પેઠ્યે સૂચવી । જ્ઞાનની થોડી ઘણી, ચોકસ પણે ચોખી ચવી ॥૫॥ અસંત સંતની વારતા, તેહ પણ કાંઈક કહી છે । સાંગોપાંગ સમજવા, ઘણી ઘણી ગ્રંથોમાં રહી છે ॥૬॥ સાર સાર શોધી કહ્યું, જે જે જાણ્યામાં મારે આવીયું । તેહ તેહ તપાસી તને મને, કાંઈક કાંઈક કા'વિયું ॥૭॥ મુમુક્ષુને મગન કરવા, આંમાં વાત છે વિધવિધની । નથી છાની છે વાત છતી, પ્રભુ પ્રગટ પ્રસિદ્ધની ॥૮॥ ખરા ખપવાળાને ખોળતાં, માનો વાત આવી તે મળે નહિ । ત્યાર તરછટ તાંદુલા, કરી દીધા છે સુંદર લઈ ॥૯॥ આ ગ્રંથ ગાશે સુણશે, રે'શે એમાં કહ્યું એવી રીત । નિષ્કુલાનંદ એ નરનાં, ઉઘડશે ભાગ્ય અમીત ॥૧૦૧॥ **કડવું ॥૪૮॥**

પદરાગ ઘોળ – ભાગ્ય જાગ્યાં આજ જાણવાં, કોટિ થયાં કલ્યાણ । ઉધારો ન રહ્યો એહનો, પામ્યા પ્રભુ પ્રગટ પ્રમાણ; ભાગ્ય ૦ ॥૧॥ અનાથ પણાનું મે'ણું ઉતર્યું, સદા થયા સનાથ । ડર ન રહ્યો બીજા દેવનો, ગ્રહો હરિએ હાથ; ભાગ્ય ૦ ॥૨॥ કંગાલપણું કે'વા ન રહ્યું, સદા મનાણું સુખ । મસ્તિ આવીરે અતિ અંગમાં, દૂર પલાણાં દુઃખ; ભાગ્ય ૦ ॥૩॥ અણસમજણ અળગી થઈ, સમી સમજાણી વાત । પાંપળાં સર્વે પરાં પળ્યાં, મળ્યા શ્રીહરિ સાક્ષાત; ભાગ્ય ૦ ॥૪॥ કસર ન રહી કોઈ વાતની, પામ્યા પ્રભુ પ્રગટ પ્રસંગ । ખોટ્ય મટીને ખાટ્ય થઈ, રહી ગયો છે રંગ; ભાગ્ય ૦ ॥૫॥ ભૂધર મળતાં ભલું થયું, ફેરો ફાવ્યો આ વાર । સુખતણી સીમા સી કહું, મને મોદ અપાર; ભાગ્ય ૦ ॥૬॥ આજ આનંદ વધામણાં, હેયે હરખ ન માય । અમળતી વાત તે આવી મળી, શી કહું સુખની સીમાય; ભાગ્ય ૦ ॥૭॥ આજ અમૃતની એ'લી થઈ, રહિ નહિ કાંચ ખોટ । એક કલ્યાણનું ક્યાં રહ્યું, થયાં કલ્યાણ કોટ; ભાગ્ય ૦ ॥૮॥ રાંકપણું તો રહ્યું નહિ, કોઈ મ કે'શો કંગાલ । નિરધનિયાં તો અમે નથી, મહા મળ્યો છે માલ; ભાગ્ય ૦ ॥૯॥ કોણ જાણે આ કેમ થયું, આવ્યું અણ ચિંતવ્યું સુખ । ઢાળો અલૌકિક ઢળી ગયો, મળ્યા હરિ મુખોમુખ; ભાગ્ય ૦ ॥૧૦॥ ધન્ય ધન્ય અવસર આજનો, જેમાં મળિયા મહારાજ । નિષ્કુલાનંદ ડંકો જીતનો, વાગી ગયો છે આજ; ભાગ્ય ૦ ॥૧૧॥

**ઈતિ શ્રી સહજાનંદ સ્વામી શિષ્ય
નિષ્કુલાનંદમુનિ વિરચિતા સારસિદ્ધિ:**

સારસિદ્ધિ: સમાપ્ત